

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
 ORGAAN VOOR DE MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
 UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

12^E JAARGANG

WOENSDAG 14 DECEMBER 1927

No. 624

INHOUD.

Mededeelingen van de Centr. Commissie voor de Rijnvaart	1088	Biz.
DE WATERWEG NAAR LUIK I door <i>J. H. Cohen Stuart</i>	1089	
Het Conjunctuuronderzoek bij het Centraal Bureau voor de Statistiek door <i>Jhr. Ir. M. J. de Bosch Kemper</i>	1092	
De Contrôle in de voorgestelde wijziging van de Ziekwet Talma door <i>Mr. E. B. F. F. Bar. Wittert van Hoogland</i>	1094	
Eenige opmerkingen omtrent de voorgestelde verhoging van het invoerrecht op aardewerk door <i>Mr. H. Mulderije</i>	1096	
AANTEKENINGEN:		
Indexcijfers van scheepsvrachten	1096	
Suikerproductie der wereld	1097	
Indexcijfers van groot- en kleinhandelsprijzen in Nederl.-Indië	1098	
BOEKAANKONDIGING:		
Handels- en Faillissementsrecht, bespr. door <i>Prof. Mr. Dr. H. R. Ribbius</i>	1099	
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	1100—1106	
Geldkoersen.	Bankstaten.	Goederenhandel.
Wisselkoersen.	Effectenbeurzen.	Verkeerswezen.

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.Algemeen Secretaris: *Mr. Q. J. Terpstra.***ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.****COMMISSIE VAN ADVIES.**

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. E. Moresco; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius; Jan Schilthuis; Mr. Q. J. Terpstra, Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: *Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.*Redacteur-Secretaris: *S. Posthuma.*Secretariaat: *Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.*

Telefoon Nr. 3000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en girorekening No. 6729.*

13 DECEMBER 1927.

In den toestand van de geldmarkt kwam deze week nog weer weinig verandering. De prolongatierente bleef nog zeer hoog. Vooral in het begin der week was er weinig geld beschikbaar, zoodat Woensdag zelfs 5 à 5½ pCt. genoteerd werd. Voor wissels was er iets meer aanbod van geld. Voor 4½ pCt. kon men vrij regelmatig plaatsing vinden, terwijl aan het einde der week voor 4⁷/₁₆ pCt. werd afgedaan. Alleen het aanbod van callgeld was aanmerkelijk grooter, de rente liep van 4½ pCt. tot 4 pCt. terug.

* * *

De binnenlandsche uitzettingen van De Nederlandsche Bank zijn gedurende de afgelopen week vrij belangrijk teruggelopen. De disconteerings daalden

met f 13,3 miljoen. De beleeningen geven een vermindering van f 6,5 miljoen te zien.

De goudvoorraad der Bank bleef nagenoeg onveranderd. Het zilver krom met een kleine f 900.000. De post papier op het buitenland en de diverse rekeningen onder het actief stegen respectievelijk met f 7,9 miljoen en f 2,4 miljoen. Blijkbaar heeft de Bank dus ook in de afgelopen week weder vrij belangrijke bedragen aan buitenlandsche valuta aangekocht.

De biljettencirculatie toont een teruggang van f 20,9 miljoen. Het tegoed van het Rijk vermeerderde met f 7,4 miljoen. De saldi van anderen klommen met f 4,9 miljoen. Het beschikbaar metaalsaldo is f 2,6 miljoen hooger dan verleden week. Het dekingspercentage bedraagt nagenoeg 48.

* * *

De wisselmarkt was deze week vrij bewogen. Aanvankelijk was de stemming flauw, daarna kwam er in het midden der week een kleine reactie, maar de stemming bleef voor verschillende wissels nog onzeker. Vooral Marken liepen vrij hevig op en neer. Geopend op ca. 59,15 werd na verschillende schommelingen Vrijdag zelfs voor 59,— afgedaan. Ook Ponden liepen herhaaldelijk op en neer; de verschillen waren voor dezen wissel echter aanmerkelijk kleiner. Van de overige wissels valt alleen nog op te merken een vrij vaste stemming voor Zwitserland en een lichte verbetering in den koers van Madrid.

LONDEN, 12 DECEMBER 1927.

De geldovervloed van de eerste dagen van December, veroorzaakt door de groote couponbetalingen van het Gouvernement, was verleden week reeds grootendeels verdwenen, zoodat de in de markt beschikbare saldi zeer goed emplooi konden vinden. Deze en de volgende week zullen wel een vrij snelle wegsmelting van het marktsurplus te zien geven door de groote onttrekkingen voor de Kerstmisfeesten.

Disconto houdt zich op hetzelfde niveau van 4⁵/₁₆ pCt. ondanks de verwachtingen van goedkooper geld, die hier en daar voor het nieuwe jaar gekoesterd worden met het oog op den gunstigen Dollarkoers en onder de vooropstelling, dat, gezien de geldverhoudingen tusschen Amerika en Europa, de Dollarkoers voor een vrij lange periode op dat goedkooper peil zal blijven.

Guldens zijn zeer vast op ongeveer 12,07, waarop zij bij goedkope Dollars wel zullen blijven.

Het feit van de goudverscheppingen uit New York naar Amsterdam en Londen wordt hier met belangstelling besproken.

Men wil echter eerst afwachten of de verscheppingen naar Londen een omvang van beteekenis kunnen aannemen.

MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE
VOOR DE RIJNVAART.

VERSLAG VAN DE TWEDE ZITTING IN 1927.

De Centrale Rijnvaartcommissie heeft te Straatsburg onder voorzitterschap van den heer Jean Gout, buitengewoon gezant, van 7 tot 19 November 1927 vergaderd.

De Commissie heeft een groot gedeelte van de zitting besteed aan de voortzetting der werkzaamheden, betreffende de herziening van de Akte van Mannheim. De douane-aangelegenheden zijn langdurig besproken en niettegenstaande den ingewikkelden aard van deze vraagstukken is een aanzienlijke vooruitgang bereikt. Nieuwe teksten zijn voorbereid en voor een groot gedeelte in eerste lezing aangenomen.

De Commissie heeft een aanvang gemaakt met het bestudeeren van het regelen van het toerisme op den Rijn en van de samenstelling der bemanning op Rijnschepen, in verband met den vooruitgang der moderne techniek.

Bovendien heeft de Commissie, behalve administratieve en meer interne beslissingen, benevens de zes vonnissen, uitgesproken in rechtszaken, de Rijnvaart betreffende en welke voor haar in hooger beroep gebracht waren, de volgende besluiten genomen:

IJking van Binnenvaartuigen.

De Commissie neemt kennis van het ratificeren der internationale ijkingsovereenkomst door Duitschland, België, Frankrijk, Nederland en Zwitserland en van het in werking treden van deze overeenkomst op 1 October 1927.

De delegaties der belanghebbende Staten worden verzocht de administratieve bepalingen en de technische instructies, welke voor de toepassing dezer overeenkomst op hun grondgebied moeten worden voorgeschreven, mede te deelen.

(Zie ook de E.-S. B. van 11 Mei 1927, bladz. 426).

Scheepspatenten.

De Commissie bevestigt het op 30 September 1927 door middel van briefwisseling genomen besluit, waarbij echter in den eersten zin de woorden „artikel I.a” door de woorden „artikel II.b” vervangen moeten worden.

Dit besluit moet als volgt gelezen worden:

„Toe te voegen een artikel II.b luidende als volgt: Scheepspatenten, uitgereikt door de bevoegde autoriteiten van een der in de Centrale Commissie voor de Rijnvaart vertegenwoordigde niet-Oeverstaten en inhoudende, dat het vaartuig beantwoordt aan de door de Oeverstaten gestelde eischen voor het onderzoek van Rijnschepen, worden als gelijkwaardig erkend met de patenten, welke door de bevoegde autoriteiten der Oeverstaten zijn uitgereikt.”

„Deze bepaling treedt 1 November 1927 in werking.”

De Commissarissen der Oeverstaten worden verzocht zoo spoedig mogelijk aan de Commissie den tekst van de in hunne verschillende landen voorgeschreven reglementen om de uitvoering van dit besluit mogelijk te maken, mede te deelen.

Bouw van een brug bij Neuwied.

De Commissie neemt kennis van de verklaring van de delegatie van het Rijk en de Deutsche Staten, volgens welke verklaring er, althans voor het oogenblik, geen gevolg wordt gegeven aan het ontwerp voor den bouw van een brug bij Neuwied.

(Zie ook de E.-S. B. van 11 Mei 1927, bladz. 426).

Bouw van een brug bij Spiers.

1. De Centrale Commissie stelt vast, dat tegen het ontwerp van de te bouwen vaste brug bij Spiers het standpunt der scheepvaart en vlotvaart geen bezwaar bestaat.

2. De door de Deutsche Regeering aan de aannemers opgelegde bepalingen¹⁾ tijdens de uitvoering der werkzaamheden, worden als afdoende beschouwd.

¹⁾ *Opmerking van het Secretariaat:* Deze bepalingen luiden als volgt:

1o. Als de doorvaartopening van de brug niet zonder steigers wordt gemonteerd, moet er een vrije doorvaart van 75 M. zijn; de doorvaarthoogte van deze doorvaart moet zoo hoog mogelijk zijn; zij mag op geen enkel punt in geen geval kleiner zijn dan 7.60 M. boven den hoogsten waterstand, waarbij de scheepvaart nog uitgeoefend kan worden en moet bij een minimum breedte van 30 M. minstens 8.10 M. bedragen.

2o. De doorvaartopening in de steigers moet zoodanig gekozen worden dat de scheepvaart zonder moeilijkheden de doorvaartopening der zich in de nabijheid bevindende schipbrug, welke in exploitatie blijft, kan passeeren. De plaats der doorvaartopening zal in overleg met de bevoegde „Wasserbauverwaltungen” gekozen worden. Als grindbanken het vaarwater versperren, moeten deze onmiddellijk

Bouw van een brug bij Maxau-
Maximiliansau.

1. De Centrale Commissie stelt vast, dat tegen het ontwerp van de te bouwen vaste brug bij Maxau-Maximiliansau van het standpunt der scheepvaart en vlotvaart, geen bezwaar bestaat.

2. De door de Deutsche Regeering aan de aannemers opgelegde bepalingen²⁾ tijdens de uitvoering der werkzaamheden, worden als afdoende beschouwd.

door baggeringen verwijderd worden en wel op zoodanige wijze, dat de vaartuigen in de onmiddellijke nabijheid der steigers over een diepte beschikken, welke minstens gelijk moet zijn aan de diepte boven den hoogsten drempel tusschen Straatsburg en Mannheim.

3o. De dragende deelen der steigers moeten tegen aanvaring door niet met de steigers in verbinding staande remmingwerken, waarvan de onderdeelen door de bevoegde autoriteiten moeten goedgekeurd worden, beschermd worden.

4o. Boven en beneden de plaats waar de brug wordt gebouwd, moeten op beide oevers borden met het opschrift „Achtung Brückenbau” worden geplaatst.

5o. In het geval, dat de scheepvaart door de steigers wordt belemmerd, moeten boven en beneden de plaats waar de brug gebouwd wordt, waarschuwingsposten opgesteld worden.

6o. Als de monteering plaats heeft met steigers, welke de scheepvaart belemmeren, moeten boven de plaats waar de brug wordt gebouwd, stoombooten gereed worden gehouden, welke de stroomafwaarts komende vlotten en de op zichzelf varende schepen evenals de van sleeptreinen losgeworpen aken, gratis door de in aanbouw zijnde brug moeten sleepen; de plaats, waar de stoombooten gereed moeten gehouden worden, is nog nader te bepalen.

7o. De publieke bekendmakingen, welke gedurende de werkzaamheden den scheeps- en vlotkapiteins aanwijzingen geven en den sleep- en waarschuwdienst regelen, moeten tijdig aan de bevoegde autoriteiten der belanghebbende havens der in de Centrale Commissie vertegenwoordigde Staten worden medegedeeld.

²⁾ *Opmerking van het Secretariaat:* Deze bepalingen luiden als volgt:

1o. Als de doorvaartopening van de brug niet zonder steigers wordt gemonteerd moet er een vrije doorvaart van 65 M. zijn; de doorvaarthoogte van deze doorvaart moet zoo hoog mogelijk zijn; zij mag op geen enkel punt in geen geval kleiner zijn dan 7.60 M. boven den hoogsten waterstand, waarbij de scheepvaart nog uitgeoefend kan worden en moet bij een minimum breedte van 30 M. minstens 8.10 M. bedragen.

2o. De doorvaartopening in de steigers moet zoodanig gekozen worden, dat de scheepvaart zonder moeilijkheden de doorvaartopening der zich in de nabijheid bevindende schipbrug, welke in exploitatie blijft, kan passeeren. De plaats der doorvaartopening zal in overleg met de bevoegde „Wasserbauverwaltungen” gekozen worden. Als grindbanken het vaarwater versperren, moeten deze onmiddellijk door baggeringen verwijderd worden en wel op zoodanige wijze, dat de vaartuigen in de onmiddellijke nabijheid der steigers over een diepte beschikken, welke minstens gelijk moet zijn aan de diepte boven den hoogsten drempel tusschen Straatsburg en Mannheim.

3o. De dragende deelen der steigers moeten tegen aanvaring door niet met de steigers in verbinding staande remmingwerken, waarvan de onderdeelen door de bevoegde autoriteiten moeten goedgekeurd worden, beschermd worden.

4o. Boven en beneden de plaats waar de brug wordt gebouwd, moeten op beide oevers borden met het opschrift „Achtung Brückenbau” worden geplaatst.

5o. In het geval, dat de scheepvaart door de steigers wordt belemmerd, moeten boven en beneden de plaats waar de brug gebouwd wordt, waarschuwposten opgesteld worden.

6o. Als de monteering plaats heeft met steigers, welke de scheepvaart belemmeren, moeten boven de plaats waar de brug wordt gebouwd, stoombooten gereed worden gehouden, welke de stroomafwaarts komende vlotten en de op zichzelf varende schepen evenals de van sleeptreinen losgeworpen aken, gratis door de in aanbouw zijnde brug moeten sleepen; de plaats, waar de stoombooten gereed moeten gehouden worden, is nog nader te bepalen.

7o. De publieke bekendmakingen, welke gedurende de werkzaamheden den scheeps- en vlotkapiteins aanwijzingen geven en den sleep- en waarschuwdienst regelen, moeten tijdig aan de bevoegde autoriteiten der belanghebbende havens der in de Centrale Commissie vertegenwoordigde Staten worden medegedeeld.

Bouw van een spoorbrug tusschen Mannheim en Ludwigshaven.

1. De Centrale Commissie stelt vast, dat tegen het ontwerp van de te bouwen spoorbrug tusschen Mannheim en Ludwigshaven van het standpunt der scheepvaart en vlotvaart geen bezwaar bestaat.

2. De door de Duitsche Regeering aan de aannemers opgelegde bepalingen¹⁾, tijdens de uitvoering der werkzaamheden, worden als afdoende beschouwd.

Hydrometrische dienst.

De gedurende de proefdiensten van 1926 en 1927 bereikte resultaten hebben niet het praktische nut van een hydrometrischen dienst aangetoond; daarom is besloten een dergelijken dienst niet in te stellen.

(Zie ook het nummer van 9 Juni 1926, bladz. 513).

Rijnverbetering tusschen Straatsburg en Bazel.

De Commissie heeft kennis genomen van de verklaringen der Commissarissen van Frankrijk en Zwitserland.

Opmerking van het Secretariaat: Uit deze verklaringen blijkt, dat de formaliteiten betreffende het „Kembser werk“ beëindigd zijn en dat de voorbereidende werkzaamheden begonnen zijn. Wat het normalisatie-ontwerp betreft, heeft een contact tusschen de vertegenwoordigers van Duitschland en Zwitserland over de kostenverdeling en de wijze van uitvoering, plaats gehad. Deze besprekingen worden binnenkort weder opgenomen en Zwitserland acht het oogenblik gekomen om eveneens met de Fransche Regeering in overleg te treden.

(Zie ook het nummer van 15 December 1926, bladz. 1098).

Datum van de volgende zitting.

De volgende zitting begint den 16en April 1928 om 5 uur.

¹⁾ *Opmerking van het Secretariaat:* Deze bepalingen luiden als volgt:

1o. De drie doorvaart-openingen der brug mogen niet tegelijkertijd gemonteerd worden; als de montage niet plaats heeft zonder steigers, moet er in de middelste doorvaart-opening een vrije doorvaart van 65 M. en in de doorvaart-opening aan de linkerzijde een vrije doorvaart van 40 M. zijn. De doorvaarthoogte van deze vrije doorvaart-openingen moet zoo hoog mogelijk zijn; zij mag op geen enkel punt in geen geval kleiner zijn dan 7.60 M. boven den hoogsten waterstand, waarbij de scheepvaart nog uitgeoefend kan worden.

2o. De dragende deelen der steigers moeten tegen aanvaring door niet met de steigers in verbinding staande remmingwerken, waarvan de onderdeelen door de bevoegde autoriteiten moeten goedgekeurd worden, beschermd worden.

3o. Boven en beneden de plaats waar de brug wordt gebouwd moeten op beide oevers borden met het opschrift „Achtung Brückenbau“ worden geplaatst.

4o. In het geval, dat het uitzicht voor de scheepvaart door de steigers wordt belemmerd moeten boven en beneden de plaats waar de brug gebouwd wordt, waarschuwpalen opgesteld worden.

5o. Als de montage plaats heeft met steigers, welke de scheepvaart belemmeren, moeten boven de plaats waar de brug wordt gebouwd, stoombooten gereed worden gehouden, welke de stroomafwaarts komende vlotten en de op zichzelf varende schepen evenals de van sleeptrains losgeworpen aken, gratis door de in aanbouw zijnde brug moeten sleepen; de plaats, waar de stoombooten gereed moeten gehouden worden, is nog nader te bepalen.

6o. De publieke bekendmakingen, welke gedurende de werkzaamheden den scheeps- en vlotkapiteins aanwijzingen geven en den sleep- en waarschuwdienst regelen, moeten tijdig aan de bevoegde autoriteiten der belanghebbende havens der in de Centrale Commissie vertegenwoordigde Staten worden medegedeeld.

DE WATERWEG NAAR LUIK.

I.

Belgische plannen.

Op 1 Maart jl. werd bij koninklijk besluit benoemd, en op 22 Maart d.a.v. door den eersten minister Jasper geïnstalleerd, de Belgische Nationale Commissie voor de Groote Werken, aan welke was opgedragen het technisch, economisch en financieel onderzoek van de openbare werken, vereischt om 1o. de industriële centra van het land in betere verbinding te brengen met de zee; 2o. het Maasbekken te beschermen tegen overstromingen en 3o. de met een en

ander samenhangende vraagstukken van productie en distributie van hydro-electrische kracht op te lossen.

Tot voorzitter werd benoemd de heer Francqui. Voorts bestond de Commissie uit een veertigtal bekende deskundigen en belanghebbenden, groot-industrieelen en andere bedrijfsleiders, ingenieurs en hoofdamttenaren op verschillend technisch gebied, professoren, enkele Kamerleden en Senatoren, de burgemeesters of oud-burgemeesters van Antwerpen, Gent en Luik, enz.

De Commissie verdeelde zich in vier sub-commissies, waarvan de eerste zich bezig hield met het vraagstuk der stuwdammen en reservoirs in de Ardennen, de tweede met de organisatie van Maas en Sambre op Belgisch gebied, de derde met den scheepvaartweg tusschen de Maas en Antwerpen, en de vierde met de spoorwegverbinding tusschen Antwerpen/Gent en de Belgische industriële centra.

Doordat men kon voortbouwen op het werk, de studies en plannen van vroegere comités, van verschillende regeeringsdepartementen en particuliere belanghebbenden, hebben de verschillende sub-commissies zich kunnen bepalen tot discussie en schifting van het reeds voorhanden materiaal, een vluchtig plaatselijk onderzoek hier of daar, zonder verder tijd te verliezen met nieuwe grondige onderzoekingen en studies. Slechts enkele dubieuze punten zijn ter nadere bestudeering aangehouden, maar deze zullen vermoedelijk niet van noemenswaardigen invloed kunnen zijn op de principieele besluiten en aanbevelingen der Commissie. Een en ander heeft het mogelijk gemaakt, dat zij reeds op 27 Juni haar eindverslag heeft kunnen uitbrengen.

Het is werkelijk te betrouwen, dat de Belgische regeering gemeend heeft dit belangwekkende rapport, dat er toe zou kunnen bijdragen allerlei misverstand uit den weg te ruimen, voor het profane oog van den buitenstaander te moeten verbergen door het wel te laten drukken doch niet publiek verkrijgbaar te stellen. De tot de Nederlandsche pers doorgedrongen uittreksels en communiqués, het feit, dat de Commissie hare werkzaamheden aanving juist twee dagen voordat in onze Eerste Kamer de beslissing omtrent het Belgische verdrag zou vallen, maar vooral sommige Belgische commentaren, waaruit viel op te maken, dat het eigenlijke doel der Commissie was, middelen te beramen om Nederland van de vaart op Luik uit te sluiten, hebben hier te lande den indruk gewekt, dat men te doen had met een poging, onzen Senaat te intimideeren. Bij de hierdoor veroorzaakte ontstemming voegde zich twijfel aan den ernst eener Commissie, die kans zag in enkele maanden tijd een zoo omvangrijke opdracht te vervullen en, ondanks den preciezen staat der Belgische financiën, te adviseeren tot openbare werken van twijfelachtige rentabiliteit, welke uitvoering vele honderdtallen van millioenen zou moeten kosten. Een en ander verklaart de geringe belangstelling, hier te lande voor deze plannen betoond.

Wie intusschen de mogelijkheid heeft en de moeite neemt, het rapport zelf eens door te lezen, zal moeten inzien, dat het hier gaat om vraagstukken, die ons toch niet onverschillig mogen laten en dat — hoe men ook over sommige der aanbevolen oplossingen moge denken — aan den ernst der Commissie alteminst te twijfelen valt. Trouwens, waar een man als Francqui de hand aan den ploeg slaat, mag men daden verwachten. Inderdaad is met de uitvoering van eenige der door de Commissie aanbevolen werken reeds op verschillende punten tegelijk begonnen, en het wordt dus tijd, dat Nederland „sits up and takes notice“.

* * *

Alvorens echter nader op den inhoud van het rapport in te gaan, lijkt het mij niet overbodig met een enkel woord de voorgeschiedenis van deze Belgische kanaalplannen op te halen, waardoor tevens de haast verklaarbaar wordt, waarmede thans op eens, na jaren

van schijnbaar talmen, te werk wordt gegaan.

Den eigenlijken stoot tot die plannen heeft ongetwijfeld Nederland gegeven door zijn voorstel (enkele jaren vóór den oorlog gedaan) tot gemeenschappelijke kanalisatie van de Maas. Zooals men weet, heeft daarop een Nederlandsch-Belgische commissie dit vraagstuk onderzocht en een ontwerp samengesteld, tegen uitvoering waarvan zich echter België verzette op grond, dat hierdoor het Luiker verkeer naar onze havens zou worden geleid. Het maakte daarom zijn toestemming afhankelijk van onze vergunning tot aanleg van een kanaal Antwerpen—Ruhrort dwars door Limburg, hetgeen door ons geweigerd werd. Tijdens den oorlog is toen, in verband met de steenkolenvoorziening van ons land uit de Limburgsche mijnen, bij onzen Waterstaat het denkbeeld gerijpt om de Maaskanalisation uit te voeren op ons eigen gebied door aanleg van een lateraal kanaal, het thans in uitvoering zijnde Julianakanaal. Dit plan heeft op onze Belgische huren grooten indruk gemaakt, omdat juist in dienzelfden tijd de ontginning der Kempensche kolenvelden de aandacht had doen vallen op de voordeelen van goedkoop watertransport in het algemeen, en van een prima waterweg van de kolenvelden naar Luik in het bijzonder.

Ten behoeve van dit aanzienlijke kolentransport, dat thans reeds meer dan 4 miljoen ton bedraagt en dat, naar men aanneemt, binnen enkele jaren tot een maximum van 9 miljoen ton kan worden opgevoerd, verlangde de Luiksche industrie, naast de reeds ontworpen (en thans voltooide) spoorverbinding, den aanleg van een kanaal van groot profiel dat, aftakend van het kanaal van Hasselt nabij Beeringen en dwars door het steenkolengebied, naar Luik zou voeren. Volgens het oorspronkelijke door den Belgischen Waterstaat ontworpen tracé zou dit kanaal bij Lixhe, even bezuiden de Nederlandsche grens, in het kanaal Luik-Maastricht uitkomen, met het vooropgezette doel aldus Nederlandsch grondgebied te vermijden, hoewel dit geweldige terreinmoeilijkheden en kostbare kunstwerken met zich mee zou brengen. Deze moeilijkheden zouden kunnen worden vermeden door het kanaal rechtdoor te laten uitloopen op de Zuid-Willemsvaart bij Eysden, maar dan was Nederlandsche medewerking noodig om de doorvaart door de enclave van Maastricht te verbeteren. Van die medewerking schijnt men in dat stadium niet veel te hebben verwacht, maar vermoedelijk hebben ook Antwerpsche invloeden zich doen gelden, want het kolenkanaal zou deel uitmaken van een nieuwen en beteren waterweg tusschen Luik en Antwerpen en wanneer deze, evenals de bestaande via Bocholt, over Maastricht kwam te loopen zouden ook de Nederlandsche havens van dit verkeer kunnen profiteeren.

De uitvoering van dit project — waarmede in het steenkolengebied reeds een aanvang was gemaakt — is in eerste instantie afgestuit op tegenstand van plaatselijke belanghebbenden te Hasselt die, onder aanvoering van het Kamerlid van Caenegem, verlangden, dat het kanaal over die plaats (hoofdplaats van de Belgische provincie Limburg) zou worden geleid. Dit denkbeeld vond weer heftige bestrijding in Luik en Antwerpen, omdat dan het kanaal grotendeels buiten de kolenvelden zou komen te loopen. Een in 1923 benoemde commissie (Ruzette-Bouckaert) kwam tot de conclusie, dat wegens het gevaar van verzakkingen een kanaal door de kolenvelden heen onraadzaam was. Ook het project van Caenegem werd echter om verschillende redenen onaannemelijk geacht en ten slotte is de discussie over een kolenkanaal op den achtergrond geraakt door de kanaalplannen van het Nederlandsch-Belgische verdrag. Het in dit verdrag belichaamde ontwerp-Hentrich vereenigde, zooals men weet, de kanalen Antwerpen-Ruhrort en Antwerpen-Luik in één geheel, maar voorzag bovendien in een vertakking naar, en twee steenkolenhavens in, het Kempensche gebied. Het was een vernuftig compromis tusschen deze drie desiderata, maar

een oplossing, die wat betreft het kolenvervoer het minst voldeed. Het verlangen naar een meer rechtstreeksche waterverbinding tusschen Luik en de kolenstreek is dan ook, zoolang het verdrag hangende was, blijven sluimeren; het is opnieuw met kracht ontwaakt toen verwerping van het verdrag waarschijnlijk en daarmede de door Hentrich uitgedachte combinatie onmogelijk was geworden.

Nu heeft de heer Koster in de Eerste Kamer gewezen op enkele, inderdaad wel eigenaardige bepalingen in het verdrag en betoogd, dat België er eigenlijk niet aan dacht de verbinding Luik-Antwerpen over Bocholt tot stand te brengen, evenmin als het — wanneer het Moerdijkkanaal er kwam, — voornemens zou zijn het Ruhrortkanaal te graven. De heele hierop doelende kanalen-opzet in het verdrag zou slechts een camouflage zijn, bestemd om ons een daarbij betrokken Nederlandsch belang (nl. de verbetering der Zuid-Willemsvaart op Belgisch gebied) te suggereeren en zodoende onze medewerking te verkrijgen voor de verbetering van de doorvaart van Maastricht. Wat België in werkelijkheid beoogde, aldus de heer Koster, was een rechtstreeksche en dus kortere verbinding volgens het plan van Caenegem, zoo niet geheel buiten onze grens om over Lixhe en Canne dan toch van Smeermaas over Beeringen recht op Antwerpen aan, met afsnijding van de kromming over Bocholt.

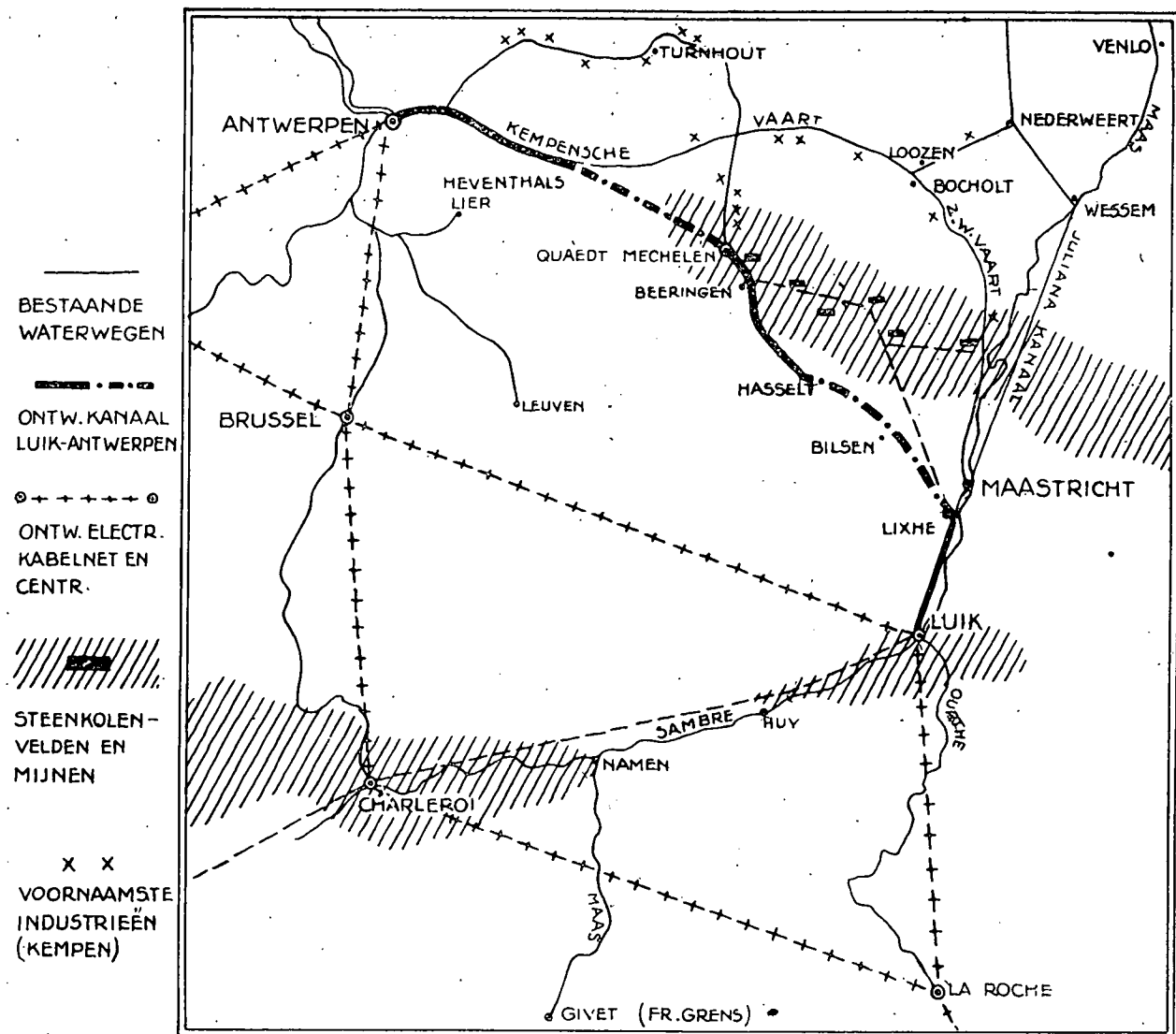
Dat men inderdaad van Belgische zijde gedacht heeft aan een dergelijke verlegging van het tracé lijkt mij, met het oog op de hierboven gegeven voorgeschiedenis, zeer wel mogelijk, en in zooverre weerspiegelden de door den heer Koster gesignaleerde verdragsbepalingen de onzekerheid der Belgische plannen, als gevolg van al de daarbij betrokken uiteenlopende belangen, technische en politieke moeilijkheden. Ik geloof echter niet, dat er aanleiding bestond, daarin unfaire listigheden ten onzen nadeele te zien, immers hebben wij zelf belang bij verbetering van de doorvaart van Maastricht en kan de verbetering van de Z.-Willemsvaart op Belgisch gebied ons onverschillig laten, omdat wij binnenkort in het Julianakanaal, aansluitende op het kanaal Wessem-Nederweert en de gekanaliseerde Maas een minstens even goede verbinding met Zuid-Limburg krijgen.

In elk geval hebben de Belgische plannen in dit opzicht eerst vasteren vorm aangenomen, nadat de hierboven genoemde commissie Ruzette-Bouckaert, op grond van verdere onderzoekingen van de geologen Renier en Halet, tot de overtuiging was gekomen, dat een rechtstreeksch kanaal Luik-Antwerpen buiten Nederland om mogelijk was, en in Mei 1926 met groote meerderheid het z.g. tracé Mélotte-Glaudot had aanbevolen.

De waarschijnlijk geworden verwerping van het Nederlandsch-Belgische verdrag, Luik's aandrang om een kolenkanaal naar de Kempen, Antwerpen's bezorgdheid, dat dit kanaal over Maastricht zou komen te loopen en dan, in verband met de snel vorderende voltooiing van onze Maaskanalisation, het Luiker verkeer naar onze havens zou afleiden, hebben den stoot gegeven tot de instelling der Commissie-Francqui en bijgedragen tot bespoediging van hare conclusies.

* * *

De hoofdzaak in het rapport der Belgische Commissie is de waterweg Luik-Kempen-Antwerpen; al het overige sluit zich daarbij aan. Maar een eerste vereischte is de aanleg van stuwdammen en reservoirs in de Ardennen, omdat onder bestaande omstandigheden de Maas wegens haar sterk wisselende waterstanden een te onzekere voedingsbron voor groote scheepvaartkanalen is. Door in den regentijd het water op te vangen en vast te houden dienen reservoirs te worden gevormd, waaruit dan in het droge jaargetijde de watertoevoer kan worden aangevuld. De Commissie verwacht, dat het vereischte aanlegkaptitaal door exploitatie der te verwekken hydro-electrische kracht voldoende rendabel kan worden gemaakt

om particuliere ondernemers te interesseeren. Bij voorkeur zal evenwel getracht worden een groote nationale organisatie („Union Belge d'Electricité") in het leven te roepen, die de electriciteitsvoorziening door heel België ter hand neemt. In elk geval zullen op deze wijze de aanlegkosten der gedachte reservoirs den Staat evenmin als de exploitatierekening der kanalen behoeven te bezwaren.

Het tweede groote vraagstuk, dat de Commissie onder de oogen heeft gezien, is dat van de reguleering en verbetering van het vaarwater van Maas en Sambre. Met de kanalisatie van deze rivieren is men sinds 1853 bezig. De Maas is, met uitzondering van een klein stukje nabij Luik, geheel gekanaliseerd van de Fransche grens bij Givet tot de Nederlandsche grens bij Visé, een afstand van 128 KM. Men telt er niet minder dan 23 sluizen, dus gemiddeld één op elke 5,5 KM., daarvan tusschen Givet en Ben-Ahin (bij Huy) 7 dubbele van voldoende capaciteit (100×12 M.) om gelijktijdig 4 schepen van 300 ton of één van 1300 ton te schutten. Maar juist in het belangrijkste stuk beneden Huy wordt de navigatie belemmerd door negen kleine verouderde sluizen. Deze wil men reduceeren tot vijf, metende $135 \times 14 \times 3,80$ M., waardoor gelijktijdige schutting van vier 600 tons „kasten" en een schip van 1300 ton mogelijk wordt. De vaargeul zal van 2,10 tot 2,60 en eventueel tot 3 M. worden verdiept. Nabij Luik is de aanleg van een ruime haven geprojecteerd. Aldus kan de Maas met betrekkelijk geringe kosten (de raming is 290 miljoen francs, waarvan 165 miljoen voor de meest urgente werken) gemaakt worden tot een prachtigen waterweg, bevaarbaar van Visé tot Givet voor schepen van 1300 ton, dezelfde capaciteit, die ook voor het nieuwe kanaal Luik-Antwerpen is vastgesteld.

Van af Givet is de Maas ook op Fransch gebied geheel gekanaliseerd en geeft onder den naam van Canal de l'Est aansluiting aan het Marne-Rijnkanaal (Nancy-Straatsburg), de gekanaliseerde Moezel (tot Metz) en de gekanaliseerde Saar (tot Saarlouis). Deze Fransche waterwegen zijn thans nog slechts voor 300 tons vaartuigen toegankelijk, maar plannen bestaan om de capaciteit te verdubbelen en tevens door een nieuw kanaal Richemont-Conflans-Etain-Stenay de Moezel en het ertsgebied van Briey met het Canal de l'Est te verbinden. Zoodoende zou heel het belangrijke mijn- en industriegebied van Noord-Oost Frankrijk en Zuid-West Duitschland binnen het bereik der Maasvaart gebracht worden.

Wat betreft de Sambre, deze is voor de navigatie slechts interessant van Namen tot Charleroi (57 KM.) van waar het z.g. kanaal van Charleroi verbinding geeft met Brussel, terwijl het Canal du Centre de schakel vormt met de Schelde en haar bijrivieren. De Commissie stelt voor de hier bedoelde Beneden-Sambre bevaarbaar te maken voor schepen van 600 ton (in plaats van 350 ton, zooals nu); geraamde kosten 170 miljoen francs.

Al de hierboven genoemde werken op Belgisch gebied kunnen in zeven jaar voltooid zijn, maar de totstandkoming zal slechts waarde hebben voor zoover het gelukt de Maasvaart vanaf Luik een goede verbinding te geven met de zee. Over die met de Nederlandsche havens meer in een volgend artikel; de Belgische Commissie heeft zich uit den aard der zaak slechts met het belang van Antwerpen bezig gehouden en daarop zijn haar voorstellen dan ook in de eerste plaats gericht. Toch heeft zich, zooals men weet, nog een heele strijd afgespeeld tusschen de Antwerpenaren, die tot elken prijs den nieuwen groot-

ten waterweg naar Luik buiten Maastricht om wenschen te zien verlegd, en de Luikenaren, die ook de bestaande kanalen verbeterd willen hebben, met gebruikmaking van de doorvaart der Maastrichtsche enclave. De Commissie heeft ten slotte beide wenschen bevredigd en geadviseerd tot verbetering der bestaande kanalen (bevaarbaar te maken voor schepen van 600 ton) als voorloopige oplossing, doch tevens tot aanleg van het groote nieuwe kanaal buiten Nederlandsch gebied om voor schepen van 1350 ton als ideaal en definitief doel.

De kosten van dit kanaal worden, al naar gelang van het te kiezen variant, geraamd op 580 à 714 miljoen francs.⁴⁾ De aanleg zou van 8 tot 10 jaar in beslag nemen. In afwachting hiervan adviseert de Commissie, zooals gezegd, tot verbetering van de bestaande kanalen en wel door deze bevaarbaar te maken voor schepen van 1350 ton op de trajecten, die ook deel uitmaken van het rechtstreeksche kanaal (Antwerpen-Herenthals en Lixhe-Luik) en voor schepen van 600 ton op het overige traject; deze werken zouden respectievelijk 158 en 125 miljoen francs kosten en binnen 5 jaar gereed moeten komen.

Eigenaardig (voor Nederlandsche begrippen) zijn de door de Commissie ontwikkelde denkbeelden betreffende de wijze van aanleg en exploitatie dezer bestaande of nieuw geprojecteerde waterwegen. Er bleek, met het oog op de onbevredigende ervaring tot dusver met de Belgische waterwegen opgedaan, een sterke strooming ten gunste van een particuliere concessie, zoo niet voor den aanleg dan toch in elk geval voor de commercieele exploitatie. Aangezien de meeningen hierover zeer verdeeld waren, heeft de Commissie zich er toe bepaald de onmiddellijke oprichting aan te bevelen van „een organisme, dat belast zou worden met de exploitatie op Belgisch gebied van het geheele compleet van waterwegen Givet-Luik-Antwerpen” met inbegrip van alle bestaande zijkanalen of toekomstige uitbreidingen. Dit organisme

„zou geplaatst worden onder het gezag van den Minister. Het zou worden beheerd door ambtenaren (te benoemen door den Minister) en door de gebruikers van den waterweg. Het zou den vorm kunnen hebben van een coöperatieve vereeniging, in het kapitaal waarvan zou kunnen worden deelgenomen door Belgen, belanghebbenden bij de navigatie. Het zou leeningen kunnen sluiten met garantie van den Staat. Feitelijk zou deze coöperatieve vereeniging de waterwegen Givet-Antwerpen in pacht krijgen. Zij zou de door den Staat geheven scheepvaartrechten innen en beschikken over al het materieel, de localiteiten en terreinen, die voor de exploitatie van den vaarweg noodig zijn. De Staat zou evenwel voortgaan, op zijn kosten alle werken uit te voeren zooals bruggen, stuwten, bedijkingen enz., en ook de controle behouden op de bediening der kunstwerken.”

Wat de Commissie hierbij voor den geest heeft gestaan is een soort semi-staatsonderneming als de Nationale Belgische Maatschappij van Buurtspoorwegen, die, zooals men weet, een zeer uitgebreid net van stoomtramwegen door heel België exploiteert. Gegeven echter het geheel verschillende karakter van een waterweg, die immers voor iederen gebruiker met zijn eigen vaarttuig behoort open te staan, lijkt het twijfelachtig of een dergelijke opzet praktisch te verwezenlijken zal zijn, tenzij het de bedoeling mocht zijn aan deze „coöperatieve vereeniging” het monopolie van de vaart (of van het sleepen?) te geven, wat echter uit het rapport niet blijkt en trouwens zeker op hevig verzet van de Belgische binnenvaart zou stuiten.

Opmerking verdient ook, dat de Commissie vasthoudt aan het in België bestaande stelsel van scheep-

⁴⁾ Deze raming lijkt buitengewoon laag. Volgens den heer G. Nypels in het Alg. Ebl. van 27 Juli jl. liet een der commissieleden door aannemers een globale kostenberekening maken. Zich baseerend op wat den Nederlandschen Waterstaat thans de werken van het Julianakanaal kosten, en daarop een korting berekenend van niet minder dan 60 pCt. wegens goedkoper loonen en werken in België, kwamen deze nog tot 1.2 à 1.5 miljard, en dan zou dat verschil van 60 pCt. ook nog tien jaren moeten bestaan.

vaartrechten, tot gedeeltelijke dekking van rente en amortisatie van het aanlegkapitaal en van onderhoudskosten. Op dit financieele aspect van de zaak kom ik nog nader terug.

* * *

Tot zoover de voorstellen der Commissie-Francqui. Zij maken den indruk van een eenigszins geforceerde oplossing van moeilijkheden, die wortelen in de Nederlandsch-Belgische betrekkingen. Bestond niet de kwestie „Maastrichtsche enclave” en bestond niet de tegenstelling Antwerpen-Rotterdam, dan zou zeker niemand in België aan iets anders denken dan aan verbetering van de bestaande kanaalverbinding, omdat deze het door de natuur zelve aangewezen tracé, nl. het Maasdal en vervolgens de Kempensche vlakke, volgt.

J. H. COHEN STUART.

(Wordt vervolgd.)

HET CONJUNCTUURONDERZOEK BIJ HET CENTRAAL BUREAU VOOR DE STATISTIEK.

Als men een van de laatste jaargangen van het Maandschrift van het Centraal Bureau voor de Statistiek legt naast een van een jaar of 10 terug, moet het opvallen, dat het, zonder de arbeidsstatistiek, waaraan de inhoud der vroegere jaargangen in hoofdzaak gewijd was, in het minst te verwaarloozen, zich meer en meer op economisch terrein is gaan bewegen. Het Maandschrift, waarvan de redactie bij de afdeling voor Sociaal-Economische Statistiek berust, heeft deze uitbreiding voor een deel gekregen, doordat ook andere afdelingen bijdragen zijn gaan leveren (over handelsbeweging, staats-, gemeente- en provinciale financiën, enz.) maar in hoofdzaak toch door de ontwikkeling van de afdeling zelve.

Den grooten stoot hiertoe heeft de oorlog gegeven. De moeilijkheden, die werden ondervonden bij proviandeering en distributie, hadden de noodzakelijkheid doen gevoelen o.m. van een statistiek van voortbrenging en verbruik. Kort te voren had de reeds lang hangende reorganisatie van de Statistiek van In- en Doorvoer met ingang van 1 Januari 1917 haar beslag gekregen, waarbij deze meteen van het Departement van Financiën werd overgebracht naar het Centraal Bureau voor de Statistiek. In het laatst van datzelfde jaar kwam de wet tot invoering van de Statistiek van Voortbrenging en Verbruik tot stand.

Een anderen wortel van deze ontwikkeling moet men zoeken in de toegenomen belangstelling in het verband tusschen economische en sociale verschijnselen. Wij moeten hier een heel eind teruggaan, tot de crisis van 1907, die met haar nasleep van werkloosheid de aandacht had gevestigd op het werkloosheidsvraagstuk in zijn geheel en o.m. geleid had tot de instelling van de Staatscommissie inzake de Werkloosheid. Deze commissie betoogde in haar eindverslag op meer dan één plaats de wenschelijkheid, om het werkloosheidsvraagstuk in verband met het crisisprobleem stelselmatig te onderzoeken. Een bijzonder orgaan, zooals de staatscommissie zich had gedacht, kwam in 1916 tot stand in het Instituut voor Crisis-Onderzoek, opgericht op initiatief van den Nederlandschen Werkloosheidsraad. Dit Instituut, dat al spoedig met geldgebrek te kampen had, heeft betrekkelijk weinig positiefs kunnen uitrichten. Toch heeft het op den verderen gang van zaken bevruchtend gewerkt. Het had zich nl. reeds een uitgebreid schema voor het conjunctuuronderzoek gedacht en het Centraal Bureau voor de Statistiek vond hierin een aantal aanwijzingen voor de verdere uitbreiding der economische statistiek. Voor een overname van het geheele programma bleek echter de tijd niet rijp; hij is dat ook thans nog niet, dargelaten, of men het onder de gegeven omstandigheden nog in zijn geheel zou willen overnemen.

Spoedig daarna verscheen de „economische barometer” van de Harvard-Universiteit en weldra gingen hier stemmen op tot navolging daarvan. Schaarschte aan statistisch materiaal en het besef,

dat de oorlog sterker in den ouden gang der economische ontwikkeling had ingegrepen dan in de Verenigde Staten, zoodat vergelijking met een periode vóór den oorlog — zoo die mogelijk geweest ware — vermoedelijk weinig zou hebben opgeleverd, makten, dat die drang aanvankelijk ook geen andere uitwerking kon hebben dan de verzameling en publicatie van gegevens op meer bepaald economisch terrein te bevorderen.

Inmiddels had het Centraal Bureau voor de Statistiek het plan opgevat om het conjunctuuronderzoek — en tevens de eventueele samenstelling van een economischen barometer — zelf ter hand te nemen; in 1924 kreeg dit plan vastere vorm. In Mei 1925 bracht ondergeteekende in de jaarvergadering van de Nationale Vereeniging tegen de Werkloosheid een praeadvies uit, waarin werd betoogd, dat de taak van een „barometer-commissie” het best ware toe te vertrouwen aan de Centrale Commissie voor de Statistiek, bijgestaan door personen uit de practijk, terwijl dan voor de statistische bewerking van het materiaal het Centraal Bureau het aangewezen orgaan zou zijn.

De aanvulling van het statistisch materiaal, waaraan o.a. een behoorlijk indexcijfer der effectenkoersen ontbrak, nam nog veel tijd in beslag, maar eind 1926 kon toch voor het eerst een aantal lijnen gepubliceerd worden, die voor de studie van het conjunctuurverloop van belang konden zijn; zij verschenen als bijvoegsel van de Sociaal-Economische Kroniek over het derde kwartaal 1926. Sindsdien verschijnt bij iedere Kroniek, dus om de drie maanden, zoo'n bijvoegsel, dat den naam kreeg „Nederlandsche Conjunctuurlijnen”. Het aantal lijnen, aanvankelijk 21, werd al spoedig uitgebreid tot 53, later tot 57. Zij hebben betrekking op de geld- en effectenmarkt, de cijfers der Nederlandsche Bank, het haven- en scheepvaartverkeer, den buitenlandschen handel, het goederenvervoer der spoorwegen, den loop der groothandelsprijzen, het steenkoolverbruik, de werkløosheid, de loonen, enz. De lijnen stellen niet de werkelijke bedragen voor, maar de afwijkingen boven en beneden het gemiddelde der jaren 1921—1925; de schalen zijn zoodanig gekozen, dat eventueele overeenkomst tusschen de lijnen zoo goed mogelijk moest uitkomen. Bij de conjunctuurlijnen over het eerste kwartaal 1927 zijn eenige lijnen gevoegd nopens productie en grondstoffenverbruik van een aantal industrieën. In tegenstelling met de meeste andere lijnen, die op maandgegevens betrekking hebben, zijn hier jaarcijfers voorgesteld.

Iets nieuws brengen weer de conjunctuurlijnen over het derde kwartaal 1927. Het Centraal Bureau is er thans toe overgegaan, te zoeken, of niet eenige orde te brengen zou zijn in de veelheid der gegevens, door na te gaan, tusschen welke lijnen de conjunctuurbewegingen een min of meer belangrijke mate van overeenkomst vertoonden. Daartoe moesten de cijfers eenige bewerkingen ondergaan: seizoeninvloeden moesten worden uitgeschakeld en evenzoo de „voortschrijdende beweging”, die aangeeft hoe het algemeene evenwichtspeil, waarom de conjunctuurgolf schommelt, in den loop der jaren is veranderd. Het criterium, dat bij deze ordening den doorslag gaf, was de opeenvolging van overeenkomstige fasen.

Voor een 15-tal lijnen is nu de golfbeweging onderzocht, die hier natuurlijk niet zoo regelmatig verloopt als in het geval van een physische grootheid. In het bijzonder is nagegaan, welk (gemiddeld) faseverschil telkens de grootste mate van overeenstemming gaf. Om systematisch te werk te gaan is de uitschakeling van seizoeninvloeden en voortschrijdende beweging geschied op grond van een 5-jarige periode, die voor de verschillende gegevens niet samenviel, maar zoodanig gekozen is, dat de lijnstukken over die 5-jarige periode onderling zooveel mogelijk gelijkens vertoonden.

Uit dit onderzoek is nu het volgende gebleken: In het tijdvak 1921 (1920)—1927 is een bepaalde con-

junctuur-phase het eerst waargenomen bij de cijfers, die weergeven hoe de prijzen der grondstoffen voor de nijverheid zich verhouden tot het algemeen prijspeil der groothandelsprijzen, bij het invoersaldo van constructie-ijzer en bij de opbrengst der beursbelastings.

Ruim een half jaar later vertoonden de beleeningen bij de Nederlandsche Bank en de indexcijfers der koersen van aandelen diezelfde phase, en gelijktijdig daarmee het goederenvervoer op de spoorwegen en de giro-omzet van de Nederlandsche Bank.

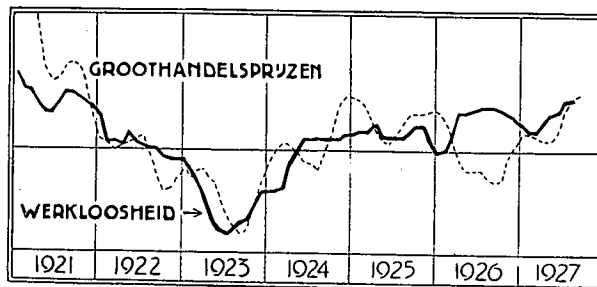
Weer ruim een half jaar later volgde een groep van 5 lijnen: aanbestedingen voor fabrieksbouw, bedrijvigheid in de metaal-, de textielindustrie en in het bouwvak (omgekeerde werkloosheidscijfers), het havenverkeer te Rotterdam, het gewicht van den invoer, het indexcijfer der groothandelsprijzen.

Ongeveer twee jaar na het begin der beweging volgden de faillissementen en het rendement van obligaties (beide omgekeerd) en nog een half jaar later de loonen (metaal- en bouwvakarbeiders).

Het Centraal Bureau voor de Statistiek legt uitdrukkelijk den nadruk op het volkomen empirische karakter van het onderzoek en doet de waarschuwing hooren, dat uit deze voorloopig bepaalde rangorde niet mag worden afgeleid, dat die nu ook voor het vervolg verwacht mag worden. Maar wel is het interessant te zien, hoe hier iets van de rangorde van den Harvard-barometer is op te merken, in de opeenvolging van de fasen bij lijnen, die meer de speculatie en lijnen, die meer de bedrijvigheid kenmerken. Van deze 15 lijnen tot een „barometer der drie markten”, zoals Prof. Wagemann, de president van het Duitse Statistische Reichsamt en Institut für Konjunkturforschung den Harvard-barometer noemt, is nog een lange weg te bewandelen — indien er zoo'n weg is.

Het is hier wellicht een geschikte plaats om tevens een opmerking te maken naar aanleiding van een „aanteekening”, voorkomende in No. 622 van dit weekblad (30 November 1927) op het artikel van den heer Fuss in de November-aflevering van de International Labour Review, getiteld „Money and Unemployment”. De heer Fuss toont aan, dat in vele landen — allereerst in die met op goud gebaseerde valuta, maar ook in andere — in de laatste drie of vier jaren een duidelijke tegenstelling tusschen het verloop der werkloosheidscijfers en der groothandelsprijzen te constateeren was. Nederland vormde echter een der weinige uitzonderingen.

Inderdaad leiden de cijfers van den heer Fuss tot deze conclusie, maar als men de zaak over een ruimer tijdvak beschouwt, blijkt ook Nederland den regel heel goed te volgen. Natuurlijk moeten wij, om het verband duidelijk te zien, seizoeninvloeden en de „voortschrijdende beweging” (waardoor het geheele evenwichtspeil, waarom de conjunctuurgolf schommelt, langzaam stijgt of daalt) eerst uitschakelen. Beschouwen we nu uit de laatste aflevering der „Nederlandsche Conjunctuurlijnen” van het Centraal Bureau voor de Statistiek, de twee lijnen, die op deze zaak betrekking hebben, zoodat in onderstaande grafiek is gedaan, waarin de lijn der werkloosheid is omgekeerd, zoodat nu, in plaats van een tegengestelde beweging, een samengaan regel moet zijn.

Men ziet nu over het algemeen van 1921 tot en met

1927 den regel van den heer Fuss zeer goed bevestigd, op kleine afwijkingen na, die zich echter spoedig herstellen. De tegenstrijdigheid, die Fuss opmerkt, blijkt, wat het jaar 1925 betreft, voor een groot deel te berusten op herstel van zoo'n ondergeschikte afwijking. Voor 1926 is de afwijking evenwel belangrijker. Inderdaad zou daar aanleiding zijn te zoeken naar bijzondere oorzaken.

Nu zij er op gewezen, dat het Nederlandsche indexcijfer der groothandelsprijzen zeer nauw verbonden blijkt met de voornaamste buitenlandsche. Voor de jaren 1924—1926 is het zelfs mogelijk uit de indexcijfers van Duitschland, Engeland en de Vereenigde Staten een cijferreeks samen te stellen, die vrijwel gelijk loopt met het Nederlandsche indexcijfer. Het is dus heel goed mogelijk, de geleidelijke daling van het Nederlandsche prijspeil voor een zeer belangrijk deel te schuiven op rekening van de daling, o.a. der Amerikaansche prijzen, dus van de vermindering der geldruimte in de Vereenigde Staten. Voor Nederland zelf waren echter 1925 en 1926 jaren van groote geldruimte en nu kan men zich voorstellen, dat deze het de industrie heeft mogelijk gemaakt te blijven doorproduceeren, ondanks de lage, en veelal zelfs ongunstige prijzen.

M. J. DE BOSCH KEMPER.

DE CONTRÔLE IN DE VOORGESTELDE WIJZIGING VAN DE ZIEKTEWET TALMA.

Er ligt wederom een nieuw ontwerp-Ziektewet ter tafel. Een wijziging van de Wet Talma heet het. Maar het begrip „wijziging” is tegenwoordig zeer rekbaar, evenals het begrip „novelle”. Dit wijzigings-ontwerp is niet het eerste. Sedert 1918 hebben alle Ministers van Arbeid, Handel en Nijverheid het tot hun eerste taak gerekend aanzienlijke wijzigingen voor te stellen in de wél in het Staatsblad opgenomen, maar niet uitgevoerde Wet Talma. Minister Aalberse is er mede begonnen. Minister Koolen was er tijdens zijn kortstondig Ministerschap aan bezig en Minister Slotemaker de Bruine heeft het voorbeeld zijner voorgangers gevolgd. Al die wijzigings-voorstellen brachten groote veranderingen in de Wet-Talma en verschilden ook weer aanzienlijk van elkander. Uit politiek oogpunt is dit merkwaardig, omdat zij alle afkomstig zijn van Ministers, die tot de groepen behooren, welke als rechterzijde de Wet-Talma in het Staatsblad brachten.

Het ligt niet in mijn bedoeling het ingediende ontwerp in zijn geheel te bespreken. Maar nu de kans bestaat, dat het ontwerp het verder brengen zal dan zijn voorgangers en misschien in het Staatsblad terecht zal komen — al blijft het ook dan nog onzeker, gezien de antecedenten op dit gebied, of de in 1929 optredende Minister tot uitvoering zal overgaan — meen ik ten aanzien van een onderdeel gerechtigd en ook verplicht te zijn een stem uit de practijk te doen hooren, omdat voorkomen beter en minder kostbaar is dan genezen.

In de Memorie van Toelichting wordt, met een beroep op een door mij gegeven kostenberekening, juist op grond van die berekening een contrôle-maatregel verworpen, welke ik voor een goede uitvoering der wet onmisbaar acht. Om dit nader aan te toonen, zij mij vooraf een opmerking van algemeenen aard veroorloofd.

Mijn ervaring bij de uitvoering der Sociale Verzekeringswetten heeft mij geleerd, dat deze nog steeds op groote schaal worden overtreden. En dat wel om tweeërlei redenen, nl. onopzettelijke overtreding door onbekendheid met de wettelijke bepalingen en opzettelijke wetsontduiking. De financieele schade, welke hierdoor aan de verzekeringsfondsen wordt berekend, is zeer aanzienlijk, aangezien hierdoor enerzijds de administratiekosten stijgen en anderzijds de premie-ontvangst wordt gedrukt. Al zijn beide soorten van overtreding niet op een lijn te stellen, hierin komen zij overeen, dat voor beide strenge contrôle

noodig is. Bij onbekendheid om de onwetenden voor te lichten, bij onwil om de onwilligen tot rede te brengen, desnoods door strafvervolgung. Zonder contrôle, zelfs strenge contrôle, komt van een juiste uitvoering weinig terecht. Dit is zelfs zoo sterk, dat bij de administratie van de organen, belast met de uitvoering, direct merkbaar is, of er goed gecontroleerd wordt of niet. Op grond van deze ervaring meen ik, dat contrôle ten eenenmale onmisbaar is. En ik kan mij dan ook levendig voorstellen, dat bij de behandeling van de arbeidsbegroting voor 1928 in de Tweede Kamer door verschillende leden werd aangedrongen op scherpe contrôle. Zonder deze is het gevaar voor mislukking der Sociale Verzekering en stellig voor groote financieele stroppen buitengewoon groot. Evenwel kan hierbij uitgegaan worden van tweeërlei beginsel. Men kan redeneren, dat alle personen, die onder de bepalingen der wet vallen, ook inderdaad opgespoord moeten worden en dat de contrôle daarop gericht moet zijn, ongeacht de vraag wat een zoodanige contrôle kost. Maar men kan ook uitgaan van het standpunt, dat de contrôle economisch moet zijn, m.a.w., dat de kosten daaraan verbonden verband moeten houden met de resultaten der contrôle.

Dit laatste standpunt is het mijne. En op dit standpunt staat, om tot het ontwerp-Ziektewet terug te keeren, als ik goed lees, ook de Memorie van Toelichting. Ik wijs er echter dadelijk op, dat dit laatste standpunt het gevaar in zich verbergt, dat men met een beroep op het economisch verband te ver gaat en *elken* contrôle-maatregel achterwege laat.

De ziekteverzekering, zooals deze wordt geregeld in de Wet-Talma, is, in tegenstelling bijv. met de Ongevallenverzekering een individueele verzekering. In de Wet-Talma is verzekering bij de kas van het Overheidsorgaan regel en daarom bepaalt artikel 24 dezer wet, dat alle verzekerden moeten worden ingeschreven. Hierdoor wordt bereikt, dat steeds de kassen den omvang van het risico kunnen nagaan, maar tevens ligt hierin een uitstekend contrôle-middel. In het ontwerp van Minister Slotemaker de Bruine is verzekering bij de kas van het Overheidsorgaan intusschen niet meer regel en daarom acht hij inschrijving van alle verzekerden overbodig. Ter motiveering hiervan zegt de Memorie van Toelichting:

„In het bijzonder is niet van toepassing verklaard ten aanzien van de verzekerden bij bijzondere instellingen hetgeen Hoofdstuk II van de Tweede Afdeling der Ziektewet bepaalt over de inschrijving. Blijkens hetgeen onder artikel XVIII van het wetsontwerp wordt voorgesteld, zal de inschrijving als verzekerde bij de ziekenkassen der Raden van Arbeid beperkt blijven tot de arbeiders, in wier verzekering door die kassen zal worden voorzien. De inschrijving dient — aldus werd overwogen — om den Raden van Arbeid de noodige gegevens te verschaffen betreffende den omvang van hun verzekeringsrisico, zoodat zij, uit dat gezichtpunt beschouwd, kan worden gemist ten aanzien van arbeiders, waarvan het risico der verzekering door andere organen dan door de ziekenkassen der Raden van Arbeid wordt gedragen.

Inschrijving van alle arbeiders zoude echter wellicht wenschelijk zijn als middel ter controleering of de arbeider in den zin der wet inderdaad bij de ziekenkas van den Raad van Arbeid of bij een bijzondere erkende instelling is verzekerd. Hoewel naar het gevoelen van ondergeteekende zoodanige algemeene inschrijving een deugdelijk contrôlemiddel zoude zijn, heeft hij niettemin gemeend van de algemeene inschrijving te moeten afzien, vooreerst met het oog op de niet onaanzienlijke kosten aan die inschrijving verbonden, maar vooral op grond van de overweging, dat de noodige contrôle ook langs anderen weg mogelijk is.

De inschrijving voor de eerste maal van alle arbeiders in den zin der Ziektewet zoude, naar eene door den toenmaligen voorzitter van de Vereeniging van Raden van Arbeid in zijne in het jaar 1926 bij de

herdenking van het eerste lustrum dier vereeniging gehouden rede gegeven berekening, met zich brengen een uitgaaf van 400.000 gulden. Daarbij zoude dan komen het jaarlijks uit te geven bedrag voor het bijhouden van het register der ingeschrevenen in verband met verandering van werkgever, wijziging in verdiende loonen, verandering van woonplaats, enz. Stelt men het totaal aantal arbeiders op 1.500.000, waarvan allicht de helft verzekerd zal zijn bij bijzondere instellingen, dan zoude met de algemeene inschrijving ongetwijfeld jaarlijks een niet te verwaarloozen kostenbedrag zijn gemeoid. De contrôle kan echter, naar het ondergeteekende wil voorkomen, even goed op andere minder kostbare wijze worden uitgeoefend, nl. aan de hand van de loonlijsten, welke de werkgevers ingevolge de Ongevallenwetten aanhouden."

Uitdrukkelijk wordt hierin gezegd, dat nu de inschrijving niet meer noodig is voor de beoordeeling van den omvang van het risico, overwogen werd of zij gewenscht is als contrôle-maatregel. Ontkend wordt niet, dat contrôle noodig is. Integendeel wordt de noodzakelijkheid daarvan toegegeven. Evenmin wordt ontkend, dat de inschrijving een zeer nuttig contrôle-middel vormt. De Minister geeft voetstoots de deugdelijkheid daarvan toe. Slechts acht hij de kosten er aan verbonden te hoog, vooral waar hij meent, dat op andere wijze in de contrôle kan worden voorzien.

Allereerst het kosten-argument. Ik heb indertijd berekend, dat inschrijving van alle verzekerden, door mij geschat op rond 2 millioen, 400.000 gulden zou kosten. Maar ik heb er bijgevoegd, dat men deze uitgaaf naar mijn meening stellig mag beschouwen als oprichtingskosten en over een aantal jaren mag afschrijven. Ik heb gesteld 10 jaar, omdat toch veilig mag worden aangenomen, dat de gemiddelde duur der verzekering ten minste zoolang zal zijn. Per jaar zou dit dus beteekenen 2 cent per verzekerde. Een bedrag zoo gering, dat hierop stellig het duurte-argument niet van toepassing is. Vooral niet, omdat daardoor een deugdelijk contrôle-middel (om 's Ministers woorden te bezigen, ik zou het liever wat sterker zeggen) wordt verkregen. Tenzij natuurlijk het argument, dat de contrôle evengoed op andere minder kostbare wijze kan worden uitgeoefend, juist is. Wat dit betreft, wijs ik er op, dat een contrôle van 2 cent per verzekerde per jaar zoo goedkoop is, dat het vrijwel onmogelijk zal zijn een goedkoop middel te vinden. De Minister noemt als contrôle-middel de loonlijsten. Nu wil ik er aanstonds op wijzen, dat, zelfs als deze lijsten zouden kunnen dienen als basis voor de contrôle, hetgeen niet het geval is, zooals ik nader zal aantoonen, toch die contrôle stellig duurder zal blijken te zijn dan de inschrijving. Maar het middel, dat de Minister noemt, is ten eenenmale onvoldoende, zoo onvoldoende zelfs, dat ik er mij lichtelijk over verwonder, dat dit middel in de Memorie van Toelichting wordt genoemd. Onder de bepalingen van de Ongevallenwet toch vallen uitsluitend arbeiders, die in een onderneming werkzaam zijn, onder de Ziekte-wet alle arbeiders, die arbeid in loondienst verrichten, dus ook dienstboden, werksters, enz., die niet onder de Ongevallenwet vallen. Deze personen worden op geen enkele loonlijst vermeld, zoodat dus voor hen deze contrôle absoluut uitgesloten is. En juist voor deze groepen is contrôle in de allereerste plaats noodig. Dit blijkt dagelijks bij de uitvoering van de Invaliditeitswet. En bij de Ziekte-wet is dit nog te meer noodig, omdat hierbij, in tegenstelling met de invaliditeitsverzekering, het recht op uitkeering bestaat, onafhankelijk van de premiebetaling. Misschien, dat mij zal worden tegengeworpen, dat de artikelen 32 en 33 in deze gevallen van toepassing zijn, maar de practijk zal wel uitwijzen, dat, wil hiervan iets terecht komen, de daaraan verbonden administratiekosten verre het bedrag, benoodigd voor de inschrijving, zal overtreffen.

Niet alleen evenwel voor deze groepen, maar ook

voor de groepen, die wel onder de Ongevallenwet vallen en voor welke dus wel loonlijsten worden aangehouden, zal contrôle aan de hand dezer lijsten zool niet onmogelijk, toch zeer kostbaar blijken. Natuurlijk niet bij grootte bedrijven, waar voor de naleving der sociale maatregelen bepaalde personen zijn aangewezen. Ik vrees geen tegenspraak als ik beweer, dat in het algemeen gesproken bij de groot-bedrijven de verzekeringswetten het best worden nageleefd. Bij deze ondernemingen zal inderdaad aan de hand van de loonlijsten wel zijn na te gaan of voor alle arbeiders ook de bepalingen van de Ziekte-wet werden nageleefd. Hoewel men ook den daaraan verbonden arbeid niet moet onderschatten. Volgens de Ziekte-wet toch moet de verzekerde worden ingeschreven bij de ziekenkas van den Raad van Arbeid, binnen wiens gebied hij arbeid pleegt te verrichten. Maar dit wil volstrekt niet zeggen, dat de onderneming, waarin hij werkzaam is, ook bij dezen Raad voor de Ongevallenwet staat ingeschreven. Heen en weer zenden van loonlijsten met den daaraan verbonden arbeid en tijdverlies zal het noodwendig gevolg zijn. En dit zou goedkoop zijn dan de door mij verdedigde methode. Het zal den Minister uitermate moeilijk vallen dit aannemelijk te maken. Maar er is meer. Tot nog toe behandelde ik uitsluitend de loonlijsten, welke goed en op tijd worden bijgehouden. Dit is evenwel slechts het kleinste gedeelte. De meerderheid der loonlijsten wordt zoodanig ingevuld, dat het onmogelijk is daaruit met zekerheid na te gaan, welke arbeiders in dienst zijn. Voor de Ongevallenwet is dit geen bezwaar. De verzekering is collectief. Als maar over het totaal loon premie wordt betaald, is het van betrekkelijk ondergeschikt belang, welke arbeiders dit betreft. Alleen ingeval een ongeval plaats vindt, wordt nagegaan of de getroffen arbeider op de loonlijst voorkomt. Maar dit is heel iets anders, dan aan de hand dezer lijsten na te gaan of nu inderdaad voor alle daarop voorkomende arbeiders ook premie ingevolge de Ziekte-wet wordt betaald. Te dezen opzichte maakt de Ziekte-wet weinig verschil met de Invaliditeitswet. Herhaalde malen heb ik getracht voor laatsgenoemde aan de hand van de loonlijsten te laten controleren. Maar telkens weer bleek mij dit onvruchtbaar werk te zijn. De meening van den Minister, dat contrôle aan de hand van de loonlijsten mogelijk zal zijn, zal dan ook blijken met de werkelijkheid in strijd te zijn, zoodat of naar andere contrôle-middelen zal moeten worden gezocht of, en dit zie ik er van komen, contrôle vrijwel achterwege zal blijven. De financieele nadeelen hiervan zullen zool niet uitsluitend dan toch grootendeels ten nadeele van de Raden van Arbeid komen. Immers degenen, die zich niet aanmelden en dus ook niet bij een ziekenkas, bedrijfsvereeniging, enz. zijn aangesloten, zijn van rechtswege verzekerd bij de Ziekenkas van den Raad van Arbeid. En dit zullen in den regel de minst goede risico's zijn, waarop contrôle toch al uitermate moeilijk is. Ik wijs bijv. op de losse arbeiders. Nu weet ik wel, dat ingevolge artikel 19 voor deze categorie bijzondere voorschriften kunnen worden gegeven.¹⁾ Een dergelijke afzonderlijke regeling zal vermoedelijk wel neerkomen op het aanhouden van een register, speciaal voor deze groepen. Hoe dit ook zij, ik acht bijzondere regelingen uit den booze, omdat zij in den regel verwarring brengen. Bij inschrijving van alle verzekerden door de Raden van Arbeid is een afzonderlijke regeling onnoodig.

Maar aangenomen ten slotte, dat het mogelijk zou zijn alle verzekerden op de loonlijsten na te gaan, wat beteekent zulks dan nog? Dan kan immers nog niet gezegd worden of de verplichtingen ingevolge de Ziekte-wet worden nageleefd, omdat dan eerst moet worden onderzocht bij welk risico-dragend orgaan de

¹⁾ Het komt mij voor, dat art. 19 geheel overbodig is in verband met art. 164, maar, waar ik thans een bepaald punt behandel, zal ik op de redactie in het algemeen niet ingaan.

arbeider verzekerd is. Het is immers volstrekt niet uitgesloten, dat de arbeiders van denzelfden werkgever bij verschillende organen zijn verzekerd. Het is evenmin zeker, dat de arbeiders van denzelfden werkgever, voor wat de ziekteverzekering betreft, vallen onder denzelfden Raad van Arbeid als wat betreft de Ongevallenverzekering. Er zal dus in elk geval heel wat correspondentie noodig zijn. Dit zal niet ten goede komen aan de controle. Bij de behandeling van de begroting voor 1928 in de Tweede Kamer is van verschillende zijden gewezen op de onmisbaarheid der controle ten aanzien van de Invaliditeitswet. Deze wordt nog maar al te veel niet nageleefd. Wil men dezelfde klachten voorkomen ten aanzien van de Ziektewet dan is het noodzakelijk, dat inschrijving van alle verzekerden bij de Overheidsorganen verplichtend wordt gesteld.

WITTEERT VAN HOOGLAND.

EENIGE OPMERKINGEN OMTRENT DE VOORGESTELDE VERHOOGING VAN HET INVOERRECHT OP AARDEWERK.

Mr. H. Mulderije, Amsterdam, schrijft ons:

In de Toelichting tot het Wetsontwerp van 9 November 1927, gedr. st. 2e Kamer 1927—1928, 204, wordt, ten einde een belangrijke stijging van den invoer hier te lande van buitenlandsch aardewerk aan te toonen, een beroep gedaan op de statistische gegevens over de jaren 1920 en 1926 en van meer dan eene zijde is over de onvolledigheid van dat overzicht geklaagd. Wellicht is die klacht eenigszins verklaarbaar, daar er in het jaar 1920, dat niet geheel als een normaal jaar kan worden aangemerkt, op meer dan ééne buitenlandsche markt een groote vraag heeft bestaan, die haren invloed op de voor uitvoer ook naar Nederland beschikbare hoeveelheden sterk heeft doen gevoelen. Aan den anderen kant echter was de belangrijke vraag oorzaak, dat de fabrieken zich op grootere productie gingen instellen en hare capaciteit niet verminderd hebben in dezelfde verhouding als de vraag, in de na 1920 volgende jaren, is gedaald. Op deze wijze is het te verklaren, dat sedertdien een belangrijk deel van de meerdere, voor uitvoerdoel-einden beschikbare buitenlandsche hoeveelheden op de Nederlandsche markt werd geworpen (gekleurd aardewerk: 1920 — 2.192.000 KG.; 1922 — 5.693.000 KG.) en dat sedert 1922 dit hooge cijfer zich wist te handhaven. Het adres der K. v. K. en Fabrieken te Amsterdam becijfert over de jaren 1920 en 1926 een toeneming van den uitvoer uit Duitschland naar Nederland met 222 pCt. Ook indien deze omstandigheid nog te rijmen is met sommige beweren, dat de invoercijfers over de laatste jaren „stationnair” zijn, zoo valt daaruit toch zeer zeker te concluderen, dat reeds in 1922 de invoer zijn uiterste mogelijkheid hier te lande had bereikt en wat meer zegt, zich sedertdien op hetzelfde peil heeft weten te handhaven.

Ook is een beroep gedaan op de schijnbaar gunstige uitvoercijfers, die Nederland over de jaren 1920—1926 vertoont, in het bijzonder ten aanzien van wit aardewerk. Het staat te bezien of de voor statistische doeleinden verzamelde uitvoercijfers wel alle even juist zijn en het trekken van de conclusie wettigen, zooals dat door verschillende bestrijders van het aanhangige wetsontwerp gedaan is. De niet te loochenen teruggang van de export-cijfers der Maastrichtsche bedrijven wettigt veeleer het vermoeden ten aanzien van de cijfers over het jaar 1926, dat in het wit een vrij belangrijk kwantum „sanitair” en in het gekleurd een vrij belangrijk kwantum „kunstaardewerk” begrepen is, zoodat men dus met de hanteering dier cijfers voorzichtig moet zijn.

Men heeft zich afgevraagd of niet de détailprijs, althans van het buitenlandsche product, voor den Nederlandschen verbruiker stijgen zal. Uit den aard der zaak — anders zou trouwens het geheele wetsontwerp

geen zin hebben — zal een eventueel verhoogd invoerrecht tot gevolg hebben, dat de kostprijs van het buitenlandsche product (in ruimeren zin genomen) eene stijging ondergaat.

Wie die stijging voor zijn rekening krijgt of nemen zal, is, zelfs voor economen van beroep, misschien niet zoo gemakkelijk te voorspellen. De ervaring toch heeft geleerd, dat een binnen zekere grenzen blijvend invoerrecht den détail-prijs niet of niet noemenswaard beïnvloedt. En zou men meenen, dat het belang van den verbruiker nu zooveel beter gediend werd, indien de Nederlandsche industrie van het massa-artikel (met hare ook onderlinge concurrentie) geheel van de markt verdween?

Het wetsontwerp stelt een waardegrens voor het Keramische artikel vast van f 20,— per 100 KG. De bezwaren, daartegen geopperd, zijn van minder betekenis dan velen het doen voorkomen. Ten aanzien van aardewerk, beweegt de waarde van het z.g. „uitschot” zich veelal juist om dien prijs en wat porcelein en glas betreft, gaat de waarde, ook van de goedkoopste soorten, de f 20,— per 100 KG., veelal te boven. Het voorbeeld van de z.g. „Schmelzbruch”, in het adres der Kamer van Koophandel en Fabrieken te Amsterdam genoemd, die à f 10,— per 100 KG. wordt ingevoerd, is wel sprekend, doch mag niet als maatstaf gelden. Trouwens, men vrage zich af wat dan wel de verhooging van het invoerrecht tot 30 pCt. op het volksartikel, waardoor de „kleine” gebruiker zoo getroffen zou worden, nu eigenlijk beteekent.

Indien zulk een partij van 100 KG. z.g. „Schmelzbruch” uit koppen en schotels bestaat, heeft men daarvan circa 1200 stuks, waarover nu het recht van f 3,— moet worden verdeeld!

Waar in het wetsontwerp gewezen wordt op der achteruitgang in het arbeidersaantal der Maastrichtsche fabrieken, wordt er tegelijkertijd de aandacht op gevestigd, dat de arbeiders, werkzaam in de afdelingen „sanitair” en „muurtegels” in de opgaven niet zijn begrepen.

Op zichzelf is dat volkomen verklaarbaar en ook terecht alzoo geschied. Want die afdelingen staan zelfstandig en hebben met de vervaardiging van het huishoudelijke massa-artikel niets te maken.

Maar, wat meer zegt, het bestaan of zelfs het flo-reeren dier afdelingen zou niet kunnen verwezenlijken het eigenlijke doel van het wetsontwerp, d.i. de werkgelegenheid in de vervaardiging van huishoudelijke artikelen en wandtegels te behouden en te verruimen. Want uitbreiding in het „sanitair” en in „muurtegels” beteekent eerstens nog geen verruimd afzetgebied, maar tweedens zullen, naar den aard van dat bedrijf, daarin veel minder werknemers te werk kunnen worden gesteld dan het geval kan zijn bij de fabricage van het huishoudelijke massa-artikel, waarvan de kostprijs zeker voor de helft, zoo niet voor meer, uit arbeidsloon bestaat.

Wij meenen dan ook dat verschillende der geopperde bezwaren bij nauwkeuriger beschouwing veel van hunne waarde verliezen en dat men bij een zoo tijdelijken maatregel als hier wordt voorgesteld en van, althans naar dezerzijdsche meening, zoo weinig ingrijpenden aard, niet kan spreken van een poging om in de tot dusverre gevolgde handelspolitiek wijziging te brengen.

AANTEKENINGEN.

Indexcijfers van scheepsvrachten.

Zooals het indexcijfer aangeeft, schrijft „The Economist”, vertoonen de charteryvrachten voor volle ladingen gedurende de maand November een geringe stijging van iets minder dan een half procent. Het indexcijfer van de vorige maand, 123,64, staat tegenover dat van 118,93 in November 1925 en 131,18 in de overeenkomstige maand van 1924. De volgende tabel toont de veranderingen in het indexcijfer der verschillende groepen:

Datum	Europeesche wateren	Noord-Amerika	Zuid-Amerika	Britsch-Indië	Verre Oosten en Stille Zuidzee	Australië	Totaal
Basis (Gemiddelde v. 1898—1913)	100	100	100	100	100	100	100
(Gemidd.v.1913)	110,0	113,1	123,4	106,3	117,4	127,9	116,3
Febr. 1920	814,3	529,9	757,5	744,8	587,0	712,2	691,0
Dec. „	268,9	277,2	244,1	256,8	286,7	347,2	280,1
Dec. 1921	160,1	164,1	163,7	144,4	141,3	166,5	156,7
Dec. 1922	137,1	135,2	129,2	122,6	136,1	159,3	136,6
Dec. 1923	134,0	132,7	120,1	124,4	125,1	144,2	130,2
Dec. 1924	117,4	129,2	119,5	119,8	129,3	161,1	129,4
Dec. 1925	117,0	121,6	117,0	110,1	110,1	154,9	121,8
Nov. 1926	130,5	224,4	174,3	158,0	161,8	181,6	171,8
„	212,3	224,4	227,1	172,9	161,8	181,6	196,7
December „	139,7	156,1	145,9	132,9	129,2	179,8	147,3
Januari 1927	126,4	136,5	139,1	122,7	136,7	166,5	138,0
Februari „	125,0	132,6	140,1	130,4	145,2	168,2	140,2
Maart „	123,8	131,1	136,2	132,1	143,5	161,1	138,0
April „	118,9	133,0	133,0	124,4	128,9	137,1	129,2
Mei „	118,3	131,4	134,3	130,9	122,3	140,7	129,6
Juni „	114,0	118,1	121,6	126,2	121,4	142,4	124,0
Juli „	110,5	113,2	111,9	115,8	119,9	138,0	118,2
Aug. „	108,8	122,2	118,2	121,4	121,8	144,2	122,8
Sept. „	111,7	130,8	115,3	119,3	123,7	150,0	125,1
Oct. „	109,8	128,1	116,4	116,4	123,6	144,2	123,1
Nov. „	108,8	128,9	120,1	117,6	125,8	140,7	123,6

Onderstaande tabel geeft de veranderingen weer, die gedurende de afgelopen maand in het indexcijfer van iedere groep en subgroep hebben plaats gevonden, waarbij het cijfer 100 telkens het gemiddelde niveau gedurende de periode 1898—1913 voorstelt:

	Indexcijfer	+ of —
Golf van Biscaye; uitgaande vracht..	111,93	+ 5,51
„ „ thuisvracht.....	132,26	— 1,61
Middell. Zee; uitgaande vracht.....	123,11	— 1,79
„ „ thuisvracht.....	107,43	— 0,61
Noord-Amerika.....	128,91	+ 0,81
Zuid-Amerika; uitgaande vracht....	88,43	— 10,03
„ „ thuisvracht.....	151,76	+ 17,46
Indië; uitgaande vracht.....	113,68	— 2,11
„ „ thuisvracht.....	121,50	+ 4,59
Het verre Oosten, enz.....	125,82	+ 2,26
Australië.....	140,65	— 3,56

Het blijkt, dat de stijging van thuisvrachten van Zuid-Amerika de voornaamste gebeurtenis van de afgelopen maand was. Het charteren ten behoeve van La Plata graanverschepers was gedurende de geheele maand levendig, en een groote hoeveelheid tonnage werd vastgesteld voor verlading tot Februari 1928. De overige thuisvrachten waren rustig, met uitzondering van een iets betere vraag uit het Oosten, ofschoon de werkelijk tot stand gebrachte zaken slechts gering waren. Wat de uitgaande kolenvrachten betreft, was de algemeene tendens (behalve bij den handel op de havens van de Golf van Biscaye) zwak en de vrachten van Engeland naar Zuid-Amerika daalden tot het laagste cijfer, dat sinds 1910 bereikt werd. Deze daling was het gevolg van de vraag van reeders naar schepen voor verlading van La Plata voor begin 1928. De verhouding van het indexcijfer tot het gemiddelde van 1913 toont de volgende tabel, waarin het jaar 1926, dat niet representatief is, in verband met de kolensaking is weggelaten.

Tot nu toe is de seizoenstijging der vrachten, die gewoonlijk in de eerste zes maanden na Juli plaats vindt, minder groot geweest dan anders en de vooruitzichten zijn eenigszins somber doordat bericht wordt, dat een aanzienlijke hoeveelheid tonnage zonder vaste bestemming in ballast naar Zuid-Amerika onderweg is, om lading te zoeken. Met het oog op de aanzienlijke hoeveelheid nieuwe tonnage, die den laatsten tijd van stapel geloopt of bijna voltooid is, is het twijfelachtig of deze winter de zaken voor de „tramp” afdeeling der scheepvaart zeer loonend zullen worden.

Maand	(1913 = 100)			
	1923	1924	1925	1927
Januari.....	114,05	117,11	114,49	118,59
Februari.....	112,73	123,78	115,96	120,54
Maart.....	115,23	122,09	106,63	118,58
April.....	115,45	117,22	104,24	111,06
Mei.....	114,55	114,27	98,23	111,41
Juni.....	106,82	108,62	91,74	106,54
Juli.....	103,39	103,75	94,90	101,61
Augustus.....	100,16	104,43	95,87	105,51
September.....	103,04	110,50	98,19	107,51
October.....	107,86	115,55	99,49	105,78
November.....	111,21	112,76	102,23	106,27
December.....	111,81	111,21	104,67	
Jaarl. gemiddeld.	106,69	113,44	102,22	

Suikerproductie der wereld.

Willett & Gray publiceeren hun eerste raming van de wereldsuikeroogsten 1927/28 in vergelijking met de cijfers van 1926/27 en 1925/26 als volgt:

	1927/28	1926/27	1925/26
Triestuiker.			
Noord-Amerika:	Tons	Tons	Tons
Louisiana.....	65.000	42.112	124.447
Texas.....	—	—	—
Porto-Rico.....	565.000	562.679	541.485
Hawaii Eilanden.....	729.000	724.403	705.350
Virginia Eilanden....	8.000	7.077	5.664
Cuba.....	4.000.000	4.508.521	4.884.658
Britsch West-Indië:			
Trinidad.....	57.000	52.204	73.561
Barbados.....	59.000	58.685	47.535
Jamaica.....	60.000	65.280	57.675
Antigua.....	18.000	23.501	12.800
St. Kitts.....	17.000	18.068	16.380
Overige Eilanden.....	6.000	4.969	7.550
Fransch West-Indië:			
Martinique.....	45.000	45.039	48.121
Guadeloupe.....	31.000	35.673	32.998
San Domingo.....	300.000	303.524	354.720
Haiti.....	11.500	12.563	10.044
Mexico.....	175.000	181.858	190.282
Centraal-Amerika:			
Guatamala.....	30.000	33.000	25.151
Overig Centraal-Amerika	65.000	78.740	62.500
Zuid-Amerika:			
Demerara.....	100.000	95.000	107.580
Suriname.....	13.500	13.227	12.472
Venezuela.....	23.500	19.000	21.321
Ecuador.....	23.000	20.321	16.976
Peru.....	290.000	275.000	282.857
Argentinië.....	350.000	475.695	395.733
Brazilië.....	650.000	850.565	670.524
Totaal in Amerika..	7.691.500	8.506.704	8.714.384
Azië:			
Britsch-Indië.....	3.200.000	3.208.000	2.977.000
Java.....	2.350.000	1.954.948	2.278.900
Formosa en Japan....	600.000	499.425	616.584
Philippijnen.....	600.000	584.238	436.705
Totaal in Azië.....	6.750.000	6.251.611	6.309.189
Australië.....	485.000	415.611	522.344
Fiji Eilanden.....	95.000	85.000	70.567
Totaal in Australië en Polynesië....	580.000	500.611	592.911
Afrika:			
Egypte.....	88.000	90.000	94.286
Mauritius.....	215.000	192.590	241.220
Réunion.....	58.000	56.579	59.015
Natal.....	241.500	216.305	214.152
Mozambique.....	70.000	80.000	59.341
Totaal in Afrika....	670.500	635.474	668.514
Europa:			
Spanje.....	9.000	6.719	8.704
Totale Rietsuikerproductie	15.701.000	15.901.119	16.293.702
Beetwortelsuiker:			
Noord-Amerika.....	900.000	801.246	804.439
Canada.....	30.000	28.250	32.475
	930.000	829.496	836.914
Europa.....	8.205.000	6.860.252	7.453.293
Totale Bietsuikeroogst ..	9.135.000	7.689.748	8.290.207
Totaal Riet- en beetwortel	24.836.000	23.590.867	24.583.909

Indien voor den Europeeschen Bietooft het cijfer wordt genomen van de jongste raming van Licht met 8.093.000 tons, of 112.000 tons minder dan W. & G., wordt het Totaal teruggebracht tot 24.724.000 tons.

Indexcijfers van groot- en kleinhandelsprijzen in Ned.-Indië.

De maandstatistiek 1927 No. 9 van het Centraal Kantoor voor de Statistiek te Weltevreden bevat o.m. het volgende:

Invoer. De volledige serie omvat 72 artikelen en is verdeeld in vijf groepen. Het onderscheid tusschen de „lange” en de „korte” serie is dit, dat van de 19 extra artikelen der lange serie gedurende 1914—1921 prijzen ontbreken.

Gedurende de laatste maanden zijn de indexcijfers van de invoerartikelen, zoowel die van de groepen als het algemeene, vrij stabiel met een weinig dalende tendens. Van Maart/Juni jl. stond het algemeene indexcijfer van de volledige serie op 161, Juli gaf 160, Augustus wederom 161 en September 159.

Ten gevolge van de prijsschommelingen van eenige artikelen w.o. *Calico's*, *Rauwe Supers* en *Prints* te Batavia, was het gemiddelde prijsniveau van de *textiele goederen* niet geheel stabiel.

Het indexcijfer van de groep is van Maart/September 172, 173, 174, 173, 175, 175. De stijging in Augustus wordt veroorzaakt door de artikelen *Calico's* en *Prints*, die resp. met ruim 14 en 7 pCt. omhoog gingen.

Het prijsniveau van de groep *levensmiddelen* vertoont sinds Januari jl. een daling, in September is het gemiddelde groepsindexcijfer reeds 145. De prijzen van Rangoon en Saigon *rijst* zijn in de laatste maand met 14 en 7 pCt. gedaald.

De *metalen* en *chemicaliën* ondergingen in de eerste zes maanden weinig wijzigingen. Het prijsniveau van beide groepen stond gemiddeld op 152. In Juli daalde het algemeene prijsniveau der metalen met 3 punten, voornamelijk ten gevolge van een prijsdaling van *lood*. Het indexcijfer van dit artikel daalde 26 punten of met 8 pCt. In September zijn enkele *ijzer- en koper- en* belangrijk in prijs gedaald, zoodat thans het groepsindexcijfer wederom 3 punten is gezakt en op 146 staat.

De *chemicaliën* liepen in Juli 2 punten terug, welke daling in hoofdzaak toegeschreven moet worden aan het artikel *hars*. Na Februari jl. met het indexcijfer 232 bewogen de prijzen van *hars* zich in dalende richting, en thans staat het indexcijfer op 178, hetgeen een vermindering in prijs van 23 pCt. beteekent.

Het algemeene indexcijfer van de groep *diversen* bleef van Februari/Mei jl. constant 175, daalde in Juni op 174, en de laatste drie maanden geven weer 175, 176 en 175.

Uitvoer. Het gemiddelde prijsverloop van de 20 *uitvoerartikelen* ligt op een lager niveau en is veel minder stabiel dan dat der invoerartikelen. Sinds Januari bedragen de groepsindexcijfers 136, 132, 129, 128, 131, 132, 128, 130 en 129. De daling in de eerste maanden van het jaar was in hoofdzaak een gevolg van het terugloopen der *suiker- en maïs* prijzen. In Mei trad een aanzienlijke verbetering in van de noteringen voor *kapok*, *kapokpitten*, *djarakpitten*, *peper* en *thee*, waardoor het algemeene indexcijfer, niettegenstaande de voortgezette daling van maïs en suiker, 3 punten omhoog ging. In Juli veroorzaakte de prijsval van *maïs* met 22 pCt. en die van *koffie* met 21 pCt. wederom een inzinking van het gemiddelde prijsniveau van de geheelen uitvoer. In de maand Augustus werd de stijging door het op'ooopen van den prijs van *peper* en *maïs* bewerkt, terwijl de scherpe daling van 13 pCt. van de *kapok* prijzen in de laatste maand voornamelijk het algemeene indexcijfer met 1 punt deed teruggaan, niettegenstaande enkele producten n.l. *peper*, *koffie* en *thee* in prijs stegen.

Sinds Mei jl. zijn de *rubber* prijzen met 20 pCt. gedaald, de indexcijfers van Mei/September bedragen 70, 63, 58, 58, 46.

Ook de prijzen van de *tapiokaproducten* bewegen zich dit jaar in dalende richting, Januari gaf nog als indexcijfer 123, in de maand September staat het indexcijfer op 105.

Van Augustus af is eenige verbetering in de noteringen van *suiker*, *superieur*, merkbaar, doch de tweedehandsch suiker blijft nog in prijs dalen.

Grootere oogsten in de meeste productielanden gedurende 1926 en verminderde vraag, in verband met de toegenomen voorraden, waren oorzaak; dat de gemiddelde prijzen van *thee* sinds October 1926, met het indexcijfer 200, daalden. Januari jl. gaf 162. Sindsdien is een verbetering ingetreden, in overeenstemming met de prijsstijging op de Londensch markt, zoodat het indexcijfer in September reeds 203 bedraagt.

In de laatste maanden zijn de prijzen van *peper* sterk gestegen, het indexcijfer steeg van 199 in April op 231 in Mei, 255 in Juni, 275 in Juli, 285 in Augustus en 291 in September.

Indexcijfers van 72 invoer- en 20 uitvoerartikelen in den groothandel te Batavia, Soerabaja en Semarang.

	Invoerartikelen.					Totaal	Uitvoerartikelen	Totaal groothandel
	Textielgoederen ¹⁾	Levensmiddelen ²⁾	Metalen ³⁾	Chemicaliën ⁴⁾	Diversen ⁵⁾			
1913.	100	100	100	100	100	100	100	100
1922.	208	166	172	170	175	181	129	170
1923.	207	163	174	170	169	180	150	173
1924.	213	164	167	160	168	178	155	173
1925.	208	161	160	150	165	172	146	166
Sept. 1926.	181	157	151	154	157	162	132	156
October	178	156	150	154	175	164	133	158
November	177	151	151	153	175	163	135	157
December	175	152	149	151	173	162	136	156
Januari 1927.	176	151	150	152	173	162	136	156
Februari	179	151	152	152	175	163	132	156
Maart	172	149	153	152	175	161	129	154
April	173	148	151	152	175	161	128	154
Mei	174	148	152	152	175	161	131	155
Juni	174	147	152	152	174	161	132	155
Juli	173	147	149	150	175	160	128	153
Augustus	175	147	149	149	176	161	130	154
September	175	145	146	149	175	159	129	153

1) 20 art. 2) 12 art. 3) 12 art. 4) 15 art. 5) 13 art.

Kleinhandelsprijzen. De serie indexcijfers van artikelen van in- en uitheemschen oorsprong is zoo samengesteld, dat de inheemsche en de uitheemsche groep geheel parallel zijn.

De kleinhandelsprijzen der beide groepen ondergaan geringe wijzigingen, terwijl sinds Augustus een daling merkbaar is. Het gemiddelde indexcijfer van de *inheemsche* artikelen is van April/October 168, 166, 167, 167, 165, 165, 163. In de laatste maand zijn de *eieren* wederom in prijs gedaald, hetgeen met de prijsdalingen van enkele andere artikelen (suiker en koffie) een verlaging met 2 punten van het groepsindexcijfer bewerkt.

Het algemeene indexcijfer van de *uitheemsche artikelen*, dat op een belangrijk lager niveau staat, bedraagt sinds Mei jl. 149. October geeft 148.

Indexcijfers van kleinhandelsprijzen van verbruiksartikelen van in- en uitheemschen oorsprong te Batavia.

	Inheemsch ¹⁾	Uitheemsch ¹⁾	Totaal	Voeding ²⁾
1913/14	100	100	100	100
1923..	194	173	183	182
1924..	182	158	170	170
1925..	169	152	160	159
1926..	170	145	158	155
October	168	145	157	154
November	171	147	159	157
December	168	145	158	155
Januari 1927..	172	143	157	156
Februari	169	143	156	154
Maart	168	145	156	155
April	166	149	158	156
Mei	167	149	158	155
Juni	167	149	158	156
Juli	165	149	157	154
Augustus	165	149	157	154
September	163	148	155	152
October	163	148	155	152

1) 20 artikelen. 2) 35 artikelen.

Passerprijzen. De seizoenstijging in de prijzen van de landbouwgewassen, welke telken jare in het derde kwartaal plaats vindt, is ook thans merkbaar. Tot nog toe blijven de noteringen echter belangrijk lager dan in de overeenkomstige maanden van het vorige jaar.

De prijs van *klappers* vertoonde in de eerste maanden van dit jaar een stijging, de overige artikelen w.o. *eieren*, *vleesch*, *gedroogde visch* en *Javaansche suiker* blijven stabiel.

NOGMAALS: DE VOORGESTELDE MUNTHERVORMING EN SURINAME.

Rectificatie. In het koersenstaatje van bovengenoemd artikel op pag. 1070 (No. 623) zijn enkele foutieve cijfers opgegeven.

Volledigheidshalve drukken wij daarom hieronder

het thans juiste staatje in zijn geheel af.

Koers op A'dam in	1922	1923	1924	1925	1926
Hoogste.....	105	106	107	107	102
Laagste.....	101	103	106	102	101
Gem. dekkingspercentage (excl. muntmateriaal)....	50.77	45.93	49.18	42.84	42.28

BOEKAANKONDIGING.

Mr. M. Polak, Handboek voor het Nederlandsche Handels- en Faillissementsrecht. Eerste deel, 4de druk. J. B. Wolters, Gr., 784 p.

In 1916 verscheen het laatste stuk van dit eerste deel in den eersten druk; thans, na elf jaren, is reeds een vierde druk noodzakelijk geworden. Spreken deze cijfers reeds niet voor zichzelf en is een aanbeveling dan nog noodig? Een aanbeveling heeft het werk van Mr. Polak zeker niet noodig, maar gaarne kondig ik dezen nieuwen druk aan. Ten aanzien van de onderwerpen, welke in dit deel worden behandeld, zijn in de laatste jaren belangrijke wijzigingen in de wetgeving tot stand gekomen, welke groote veranderingen en soms algeheele omwerking van de bewerking vereischten. De nieuwe regeling betreffende de koopmansboeken, de makelaardij, de coöperatieve vereenigingen, de surséance van betaling en de vele veranderingen in de faillissementswet vinden thans een behandeling op de bekende heldere, overzichtelijke en beknopte wijze, welke steeds de deugdelijkheid en de aantrekkelijkheid van dit handboek hebben uitgemaakt en waardoor het zoo geschikt is gebleken, zoowel voor gebruik in de practijk als voor het academisch onderwijs.

De regeling der naamlooze vennootschappen is thans in een onzeker stadium en de bestaande wet moest behandeld worden met de mogelijkheid voor oogen, dat deze wellicht kort na het verschijnen voor een nieuwe regeling zal moeten plaats maken. Met het gewijzigd ontwerp-Donner is nog rekening gehouden kunnen worden en aan de bezitters van het werk wordt een spoedig supplement toegezegd, wanneer de nieuwe wet mocht tot stand komen. Met de vele ahangige wijzigingen is het moeilijk het goede oogenblik te kiezen voor de uitgave: de ondervinding leert, dat, wanneer men op de totstandkoming van ahangige wetsontwerpen wil wachten, men dikwijls meer geduld moet hebben, dan men zich veroorloven kan, maar aan den anderen kant is het ook voor den schrijver niet aangenaam, wanneer dadelijk na het verschijnen het werk reeds aanvulling en verandering behoeft. Hier stond de schrijver voor dezelfde vraag als Molengraaff bij den laatsten druk van zijn Leidraad, toen het nieuwe Zeerecht reeds was aangenomen, maar nog niet ingevoerd. Beiden hebben niet gewacht, maar het werk doen verschijnen; de reden zal wel zijn, dat uitgevers en publiek op hun nieuwe uitgave zoo aandrongen, dat zij niet konden weerstaan. En geeft dat niet de grootste rechtvaardiging voor een nieuwen druk en de grootste waardeering voor het werk?

Slechts op één punt wordt de verheugenis over deze vierde uitgave getemperd: steeds zien wij het eerste deel in nieuw gewaad verschijnen, maar juist onze waardeering van dit gedeelte doet verlangen naar het nog ontbrekende en aan dit verlangen wordt tot heden maar bij mondjesmaat voldaan. Wellicht dat deze verzuchting meer voor het verleden dan voor de toekomst zal gelden en dat, nu kortelings geleden het eerste deel van het Wisselrecht is verschenen, ook de andere onderwerpen in deze nuttige bewerking spoedig zullen volgen. Vóór een vijftien druk van het eerste deel verwachten wij echter de voortzetting van het tweede door dezen schrijver!

RIBBIUS.

ONTVANGEN:

Een methode tot het opsporen van de beste variëteiten onzer weidegrassen en hun vermeerdering,

door M. Kramer, Leeraar aan de Rijkslandbouwwinterschool te Leeuwarden. 's-Gravenhage 1927; Algemeene Landsdrukkerij.

Congres inzake het ontwerp van wet op de Naamlooze Vennootschappen, gehouden op 23 September 1927 (stenografisch verslag).

Rede van den heer F. G. Waller op de Algemeene Ledenvergadering, gehouden 30 September 1927 te Rotterdam. Verbond van Nederlandsche Werkgevers. 's-Gravenhage, 1927; Mouton & Co.

Over Accijnzen, door J. van der Poel, Inspecteur der dir. belastingen, invoerrechten en accijnzen te Middelburg. Haarlem 1927; de Erven F. Bohn.

Bronnen van Arbeidsrecht, door Mr. A. N. Molenaar. Openbare les, gehouden bij den aanvang van zijn lessen als Privaat-docent in het arbeidsrecht aan de Rijks-Universiteit te Leiden, op Maandag 17 October 1927. Leiden, 1927; S. C. van Doesburgh.

La Primera Guerra entre Mexico y Francia, Prologo de Antonio de la Peña y Reyes, Encargado de Investigaciones Histórico-Diplomáticas en la Secretaría de Relaciones Exteriores. Archivo Historico Diplomático Mexicano, Num. 23. Mexico, 1927; Publicaciones de la Secretaría de Relaciones Exteriores.

Het Wetsontwerp tot heffing van belastingen van Nederlanders in het buitenland; een critiek op de daarin vervatte bepalingen betreffende de directe belastingen, door Mr. W. R. Emmen Riedel, advocaat en belastingconsulent te 's-Gravenhage/Rotterdam, secretaris van het Comité in zake belastingen Ned. in het buitenland. Roermond, 1927; J. J. Romen & Zonen.

Die niederländische Metallindustrie in ihren volkswirtschaftlichen Zusammenhängen, von Dr. Kurt Saalfeld, Prokurist der Ullstein A.G. Hamburger schriften zur Wirtschafts- und Sozialpolitik, Heft 3. Rostock, 1927; Carl Hinstorffs Verlag.

L'Augmentation et la Répartition des Exportations des Capitaux Américains par Harry-D. Gideonse, Ancien chargé de cours d'Economie Politique à l'Université de Colombi. Extrait de la Revue Economique Internationale. Bruxelles, 1927; Goemaere.

Beschrijvend Overzicht van het Wetsontwerp Ziekengeldverzekering van Minister Slotemaker de Bruine, samengesteld door het Secretariaat van het Verbond van Nederlandsche Werkgevers. 's-Gravenhage, 1927; Verbond van Nederlandsche Werkgevers.

De Fiscale Positie van de in Nederlandsch-Indië werkende, elders gedomicilieerde, ondernemingen door A. E. C. van Saarloos, Accountant 1e kl.; Hoofd v. h. Belasting-Acc.kantoor Batavia. Weltevreden, 1927; G. Kolff & Co.

Achteruitgang van den Nederlandschen Handel door J. G. Bendien, Consul der Nederlanden te Bombay. 's-Gravenhage, 1927; N.V. Boekh. v.h. W. P. van Stockum & Zoon.

The Food Research Institute; Stanford University. A general statement. California 1926, Stanford University.

Enkele groote ingenieursproblemen in Polen, door Ir. G. P. Nijhoff, Lid van de Comm. v. Deskundigen v. d. Volkenbond voor de Scheepvaartwegen in Polen. Raadgevend Ingenieur. Voorzucht, geh. i. d. Alg. Verg. v. h. Kon. Inst. v. Ingenieurs op 11 April 1927. 's-Gravenhage, z.j.; F. J. Belinfante.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. Bk.	{ Disc. Wissels. 4 1/2	13 Oct. '27	Zwits. Nat. Bk. 3 1/2	22 Oct. '25
	{ Bel. Binn. Eff. 5	13 Oct. '27	N. Bk. v. Denem. 5	23 Juni '27
	{ Vrsch. in R.C. 6	13 Oct. '27	Zweedsche Rbk 4	21 Apr. '27
Javasche Bank	... 4	14 Juli '26	Bank v. Noorw. 5	1 Nov. '27
Bank van Engeland	4 1/2	21 Apr. '27	Bk. v. Tsjecho-	
Duitsche Rijksbank	7	5 Oct. '27	slowakije .. 5	8 Mrt. '27
Bank v. Frankrijk.	5	14 Apr. '27	N. Bk. v. O'rijk. 6 1/2	24 Aug. '27
Belgische Nat. Bnk.	4 1/2	16 Nov. '27	N. Bk. v. Hong. 6	25 Aug. '26
Fed. Res. Bank N.Y.	3 1/2	4 Aug. '27	Bank v. Italië. 7	17 Juni '25
Bank van Spanje ..	5	23 Mrt. '23	Z.-Afr. Res. bnk 6	10 Sept. '27

OPEN MARKT.

	1927				1926	1925	1914
	10 Dec.	5/10 Dec.	28 Nov. / 3 Dec.	21/26 Nov.			
Amsterdam							
Partic. disc.	47/16	47/16-1/2	41/2-9/16	43/8-9/16	3 1/4-3/8	3 3/8-1/2	3 1/8-3/16
Prolong.	43/4	43/4-5/16	43/4-5	4 1/2-5	3 1/2-4	3 1/4-4	2 1/4-3/4
Londen							
Daggeld ..	3 1/4-1/2	3 1/4-4 1/2	2 1/2-4 3/4	3-4 3/4	3 1/4-4	2 1/2-4	1 3/4-2
Partic. disc.	4 3/16	4 3/16	4 3/16	4 3/16	4 1/2-2 3/8	4 7/16-3/4	2 1/4-3/4
Berlijn							
Daggeld ..	6 1/4-8	6 1/4-9	5-9 1/2	4 1/2-7 1/2	4 3/4-8	7-8 1/2	—
Partic. disc.	—	—	—	—	—	—	—
30-55 d...	6 3/4	6 3/4	6 3/4	8 1/4-9	4 5/8-7/8	6 3/4	—
56-90 d...	6 3/4	6 3/4	6 3/4	6 3/4	4 1/2	6 3/4	2 1/8-1/2
Waren-							
wechael.	7 3/8	7 1/4-3/8	7 1/4-3/8	7 1/4-3/8	5-1 1/4	8 1/2-3/4	—
New York							
Call money	4-1/4	4-1/4	4-3/4	3 1/2-3/4	4 1/2-5 3/4	5-3/4	1 3/4-2 1/2
Partic. disc.	4 3/8	4 3/8	3 3/8	3 3/8	3 7/8-4	3 3/8	—

1) Call money-koers van 9 Dec. en daaraan voorafgaande weken t/m Vrijdag.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York **)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia 1)
6 Dec. 1927	2.47 5/16	12.07 3/8	59.09 1/2	9.73 1/2	34.60 1/2	99 7/8
7 " 1927	2.47 5/16	12.06 1/8	59.04	9.73 1/2	34.58	99 7/8
8 " 1927	2.47 5/16	12.07 1/8	59.07	9.73 1/2	34.58 1/2	99 7/8
9 " 1927	2.47 1/2	12.07 1/8	59.03	9.73 1/2	34.60	99 7/8
10 " 1927	—	12.07 1/2	59.03 1/2	9.73 1/2	34.60	99 7/8
12 " 1927	2.47 9/16	12.07 1/4	59.02 1/2	9.73 1/2	34.59 1/2	99 7/8
Laagste d.w. 1)	2.47 1/8	12.06 3/4	59.00	9.72	34.57 1/2	99 3/4
Hoogste d.w. 1)	2.47 5/8	12.07 5/8	59.14	9.75	34.62 1/2	100
5 Dec. 1927	2.47 5/8	12.07 1/4	59.15	9.74	34.62	99 7/8
28 Nov. 1927	2.47 1/2	12.07 5/8	59.13	9.73 1/2	34.58 1/2	99 7/8
Muntpariteit	2.48 3/4	12.10 3/4	59.26	48.—	34.59	100 1/4

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag 1)	Boekarest 1)	Milaan **)	Madrid **)
6 Dec. 1927	47.71	34.90	7.34	1.52 1/2	13.41	40.68
7 " 1927	47.72 1/2	34.87 1/2	7.34	1.52 1/2	13.40	40.89
8 " 1927	47.76 3/8	34.90	7.34	1.53	13.40	40.85
9 " 1927	47.76	34.90	7.34	1.52 1/2	13.41	40.85
10 " 1927	47.75	34.87 1/2	7.34	1.52 1/2	—	—
12 " 1927	47.76	34.87 1/2	7.35	1.52 1/2	13.37 1/2	41.16
Laagste d.w. 1)	47.70	34.85	7.32	1.50	13.37 1/2	40.55
Hoogste d.w. 1)	47.80	35.—	7.37 1/2	1.56	13.45	41.35
5 Dec. 1927	47.73 1/2	34.92 1/2	7.34	1.52 1/2	13.40	40.96
28 Nov. 1927	47.74	34.92 1/2	7.35	1.51	13.47	41.58
Muntpariteit	48.—	35.—	2)	48.—	48.—	48.—

Data	Stockholm *)	Kopen- hagen *)	Oslo *)	Hel- sing- fors 1)	Buenos- Atres 1)	Mon- treat 1)
6 Dec. 1927	66.80	66.35	65.85	6.24	105 1/8	2.47 1/8
7 " 1927	66.77 1/2	66.32 1/2	65.82 1/2	6.24	105 3/4	2.47
8 " 1927	66.80	66.32 1/2	65.80	6.24	105 3/4	2.47 1/8
9 " 1927	66.75	66.32 1/2	65.80	6.23	105 3/4	2.47
10 " 1927	66.77 1/2	66.32 1/2	65.82 1/2	6.24	105 3/4	2.47
12 " 1927	66.75	66.35	65.80	6.25	105 3/4	2.46 1/8
Laagste d.w. 1)	66.67 1/2	66.25	65.70	6.22	105 3/4	2.46 3/4
Hoogste d.w. 1)	66.82 1/2	66.40 1/2	65.90	6.27 1/2	106 1/4	2.47 3/8
5 Dec. 1927	66.80	66.35	65.87 1/2	6.23 1/2	105 3/4	2.47 3/8
28 Nov. 1927	66.75	66.37 1/2	65.82 1/2	6.24 1/2	106	2.48
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	6.26 1/2	105 3/8	2.48 3/4

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.
 1) Particuliere omgave.
 2) Wettelijk gestabiliseerd tusschen 7.53 1/8 en 7.21 1/2.
 In het eerste nummer van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW-YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
6 Dec. 1927	4,88 1/2	3,93 3/4	23,90	40,44 3/4
7 " 1927	4,88 3/16	3,93 5/8	23,89 1/2	40,44 1/2
8 " 1927	4,88 9/32	3,93 3/4	23,88 3/4	40,44 1/2
9 " 1927	4,88 5/16	3,93 7/8	23,88	40,45
10 " 1927	4,88 3/8	3,93 3/4	23,88 1/2	40,46 1/2
12 " 1927	4,87 7/16	3,93 7/8	23,88 1/4	40,45 1/2
13 Dec. 1926	4,84 15/16	4,—	23,80	39,98 3/4
Muntpariteit ..	4,8667	19,30	23,81 1/2	40 3/16

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings- eenheden	26 Nov. 1927	3 Dec. 1927	5/10 Dec. 1927. Laagste/	10 Dec. 1927. Hoogste
Alexandrië ..	Piast. p. £	97 1/2	97 1/2	97 7/16	97 9/16
Athene	Dr. p. £	368	369	364 1/2	370
Bangkok ...	Sh. p. tical	1/10 5/8	1/10 3/4	1/10 5/8	1/10 5/8
Budapest ...	Pen. p. £	27.87 1/2	27.89	27.87	27.92
B. Aires 1) ...	d. p. \$	47 27/32	47 53/64	47 13/16	47 55/64
Calcutta	Sh. p. rup.	1/6 1/32	1/6 5/64	1/6 1/16	1/6 1/8
Constantin ..	Piast. p. £	937 1/2	937 1/2	930	950
Hongkong ...	Sh. p. \$	2/0 3/8	2/0 17/32	2/0 3/8	2/0 1/2
Kobe	Sh. p. yen	1/10 1/2	1/10 3/8	1/10 1/2	1/10 1/2
Lissabon 1) ...	d. per Esc.	229 5/64	229 5/64	218 3/32	215 1/32
Mexico	d. per \$	24	24	23	24
Montevideo 1)	d. per \$	51	51	50 3/4	51 3/8
Montreal 1) ..	\$ per £	4.87 1/8	4.88 1/8	4.88 3/8	4.89
R.d. Janeiro 1)	d. per Mil.	5 7/8	5 57/64	5 7/8	5 29/32
Shanghai ...	Sh. p. tael	2/7 1/16	2/7 5/16	2/7	2/8
Singapore ...	id. p. \$	2/3 39/16	2/3 39/16	2/3 39/16	2/4 1/8
Valparaiso 2) ..	\$ p. £	39.48	39.41	39.35	39.41
Warschau ...	Zl. p. £	43 3/8	43 1/2	43 1/2	43 3/4

1) Telegrafisch transfert. 2) 90 dg.

ZILVERPRIJS

	Londen 1)	N.York 2)
5 Dec. 1927 ..	26 11/16	58 3/8
6 " 1927 ..	27	58 1/2
7 " 1927 ..	26 3/4	58 1/8
8 " 1927 ..	26 13/16	58 1/8
9 " 1927 ..	26 3/4	58 1/8
10 " 1927 ..	26 11/16	58 1/8
11 Dec. 1926 ..	24 15/16	53 3/4
20 Juli 1914 ..	24 15/16	54 1/8

GOUDPRIJS 3)

	Londen
5 Dec. 1927 ..	84 11 1/2
6 " 1927 ..	84 11 1/4
7 " 1927 ..	84 11 1/2
8 " 1927 ..	84 11 1/2
9 " 1927 ..	84 11 1/2
10 " 1927 ..	84 11 1/2
11 Dec. 1926 ..	84 11 1/2
20 Juli 1914 ..	84 11

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 'S RIJKS KAS.

Vorderingen..	30 Nov. 1927	7 Dec. 1927
Saldo bij de Nederlandsche Bank ...	f 14.641.420,63	f 31.016.564,01
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten	—	1.319.823,20
Voorschotten op ultimo Oct. 1927 aan de gem. op voor haar door de Rijks- administratie te heffen gemeentelijke inkomstenbelasting en opcenten op de Rijksinkomsten belasting	" 42.948.412,89	" 42.948.412,89
Voorschotten aan Suriname	" 10.515.449,65	" 10.801.080,35
Voorschotten aan Curaçao	" 155.106,19	" 145.628,69
Kasvord. weg. creditverst. a/h. buitenl. Daggeldleeningen tegen onderpand van Staatsschuldbrieven	" 122.465.811,07	" 122.381.771,68
Saldo der postrekeningen van Rijks- comptabelen	" 25.500,00,—	" 32.453.000,—
Vordering op het Staatsbedrijf der P., T. en T. 2)	" 15.486.021,85	" 13.760.719,82
Id. aan andere Staatsbedrijven 2)	" 1.265.348,03	" 1.265.348,03
Verplichtingen.		
Voorschot door de Nederl. Bank	f 93.524.000,—	f 103.526.000,—
Schatkistbiljetten in omloop	" 27.120.000,—	" 36.350.000,—
Schatkistpromessen in omloop	" —	" —
Waarvan direct bij de Ned. Bank ..	" 12.510.462,50	" 12.380.441,—
Zilverbons in omloop	" 89.631,75	" —
Schuld a. d. Bank v. Ned. Gemeenten 2) ..	" 20.622.434,58	" 18.903.592,69
Id. aan Ned.-Indië	" 1.764.447,50	" 3.206.092,53
Id. a. h. Alg. Burg. Pensioenfonds 2) ..	" 24.373.485,59	" 19.056.246,54
Id. a. h. Staatsbedrijf d. P., T. en T. 2) ..	" 1.340.000,—	" 1.340.000,—
Id. aan andere Staatsbedrijven 2)	" 5.747.514,61	" 5.688.697,01
Id. aan diverse instellingen 2)	" —	" —

1) Waarvan f 12.056.000 vervallende op 1 Juli 1929.
 2) In rekg.-crt. met 's Rijks Schatkist.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

	3 Dec. 1927	10 Dec. 1927
Vorderingen:		
Saldo bij 's Rijks kas	f 22.175.000,—	f 20.658.000,—
Saldo bij de Javasche Bank	" 23.955.000,—	" 21.728.000,—
Verplichtingen:		
Voorschot uit 's Rijks kas aan N.-Indië	—	—
Voorschot Javasche Bank aan N.-Indië	—	—
Schatkistpromessen in omloop	" 300.000,—	" 300.000,—
Muntbiljetten in omloop	" 30.166.000,—	" 30.609.000,—
Schuld aan het Ned.-Ind. Muntfonds ..	" 1.213.000,—	" 1.213.000,—
Idem aan de Ned.-Ind. Postpaarbank ..	" 931.000,—	" 960.000,—

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 12 December 1927.

Activa.		
Binnenl. Wis- (Hfdbk. f 117.803.908,74 sels, Prom., Bijbkn. „ 4.029.184,06 enz. in disc. Ag. sch. „ 15.157.880,50	f	136.990.973,30
Papier o. h. Buitenl. in disconto.....	—	—
Idem eigen portef. f 155.599.271,—	f	155.599.271,—
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel. „	—	—
Beleeningen (Hfdbk. f 45.673.556,88 incl. vrsch. Bijbkn. „ 6.724.590,48 in rek.-crl. Ag. sch. „ 68.719.901,21 op onderp. f 121.118.048,57	f	121.118.048,57
Op Effecten..... f 115.689.548,57	f	115.689.548,57
Op Goederen en Spec. „ 5.428.500,—	„	5.428.500,—
Voorschotten a. h. Rijk.....	—	—
Munten Muntmateriaal		
Munt, Goud..... f 67.804.065,—	f	67.804.065,—
Muntmat., Goud .. „ 322.286.589,43	„	322.286.589,43
	f	390.090.654,43
Munt, Zilver, enz. „ 27.994.153,72	„	27.994.153,72
Muntmat., Zilver .. „	—	—
Belegging 1/6 kapitaal, reserves en pensioenfond. „	„	418.084.808,15
Gebouwen en Meub. der Bank.....	„	23.748.107,27
Diverse rekeningen.....	„	5.000.000,—
	„	69.184.252,82
	f	929.725.461,11
Passiva.		
Kapitaal..... f 20.000.000,—	f	20.000.000,—
Reservefond. „ 7.027.840,39	„	7.027.840,39
Bijzondere reserve.....	„	8.000.000,—
Pensioenfond. „ 4.837.321,85	„	4.837.321,85
Bankbiljetten in omloop.....	„	802.510.945,—
Bankassigtiën in omloop.....	„	304.510,29
Rek.-Cour. (Het Rijk f 34.207.318,24 saldo's: Anderen „ 40.885.143,42	„	75.092.461,66
Diverse rekeningen.....	„	11.952.381,92
	f	929.725.461,11
Beschikbaar metaalsaldo..... f 242.045.416,04	f	242.045.416,04
Op de basis van 1/6 metaaldekking.....	„	66.463.832,65
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is. „ 1.210.227.080,—	„	1.210.227.080,—

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. Metaal-saldo	Dek-kings-perc.
	Munt	Muntmat.				
12 Dec. '27	67.804	322.287	802.511	75.397	242.045	48
5 „ '27	67.820	322.286	823.454	63.280	239.416	47
28 Nov. '27	67.829	322.286	811.211	67.846	241.454	47
21 „ '27	67.842	322.275	806.426	77.688	240.401	47
14 „ '27	67.842	318.266	820.252	57.011	237.428	47
7 „ '27	67.840	318.266	834.664	40.307	237.702	47
13 Dec. '26	61.262	356.281	825.670	21.036	275.450	52
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521 ¹⁾	54

1) Op de basis van 1/6 metaaldekking. 2) Sluitpost activa.

SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Discont.	Div. rekeningen ¹⁾
12 Nov. 1927..	1.120	1.530	686	845	525
5 „ 1927..	1.131	1.644	667	857	541
29 Oct. 1927..	1.156	1.588	622	865	487
22 „ 1927..	1.155	1.506	630	970	581
15 „ 1927..	1.156	1.556	649	917	625
13 Nov. 1926..	1.021	1.523	1.199	929	610
5 Juli 1914..	645	1.100	560	735	396

1) Sluitpost der activa.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. metaal-saldo
3 Dec. 1927	196.600	—	318.000	63.800	120.240
26 Nov. 1927	196.300	—	316.600	66.300	119.720
19 „ 1927	200.300	—	319.600	68.900	122.600
5 Nov. 1927	183.139	17.547	321.639	74.486	121.769
29 Oct. 1927	183.252	17.395	320.747	78.484	121.102
22 „ 1927	183.353	17.242	320.944	83.269	120.052
15 „ 1927	183.208	17.140	324.715	76.582	120.373
4 Dec. 1926	198.147	28.845	328.772	72.793	147.292
5 Dec. 1925	153.784	41.730	352.539	36.564	118.334
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842 ²⁾

Data	Dis-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Dek-kings-percentage	
3 Dec. 1927	—	176.000	—	***	51	
26 Nov. 1927	—	173.600	—	***	51	
19 „ 1927	—	177.200	—	***	52	
5 Nov. 1927	—	11.799	27.049	126.024	34.410	51
29 Oct. 1927	—	12.042	25.973	126.423	37.807	50
22 „ 1927	—	11.902	25.518	129.102	40.737	50
15 „ 1927	—	12.228	25.650	128.878	37.839	50
4 Dec. 1926	—	12.139	21.905	89.848	57.023	57
5 Dec. 1925	—	15.629	23.595	87.851	75.109	50
25 Juli 1914	—	7.259	6.395	47.934	2.228	44

1) Sluitpost activa. 2) Basis 1/6 metaaldekking.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden ponden sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes		
			Bedrag	Bankbilj.	Gov. Sec.
7 Dec. 1927	149.710	136.805	297.819	56.250	248.166
30 Nov. 1927	149.919	136.905	295.753	56.250	245.988
23 „ 1927	151.490	135.214	293.328	56.250	243.646
16 „ 1927	151.597	135.207	294.958	56.250	245.318
9 „ 1927	151.637	135.929	296.742	56.250	247.015
2 „ 1927	151.251	136.576	294.222	56.250	244.480
8 Dec. 1926	153.234	139.634	289.414	56.250	238.822
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dek-kings-perc. 1)
7 Dec. '27	47.386	55.069	7.434	109.828	32.655	27 1/8
30 Nov. '27	41.275	57.355	18.372	95.183	32.764	28 1/8
23 „ '27	40.895	55.407	16.761	97.772	36.026	31 1/16
16 „ '27	41.335	55.621	16.599	98.713	36.140	31 5/16
9 „ '27	41.310	54.854	18.413	95.467	35.458	31 1/8
2 „ '27	44.610	60.673	21.346	100.654	34.425	28 1/4
8 Dec. '26	36.153	68.725	8.806	111.585	33.349	27 3/4
22 Juli '14	11.005	33.633	13.736	42.185	29.297	52

1) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Goud	Waarvan in het buitenl. 1)	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wissels	Waarv. op het buitenl.	Beleeningen
8 Dec. '27	5.545	1.864	343	58	1.372	9	1.777
1 „ '27	5.545	1.864	343	58	2.087	7	1.699
24 Nov. '27	5.545	1.864	343	58	1.793	7	1.689
17 „ '27	5.545	1.864	343	56	1.438	7	1.733
10 „ '27	5.545	1.864	343	56	1.533	8	1.765
9 Dec. '26	5.549	1.864	341	82	3.801	16	2.235
23 Juli '14	4.104	—	640	—	1.541	8	769

Data	Buit.gew. voorsch. a/d. Staat	Schat-kistbil-jetten ²⁾	Diver-sen ³⁾	Circulatie	Rekg. Courant Particulieren	Staat
8 Dec. '27	25.000	5.869	25.512	56.233	10.703	34
1 „ '27	25.250	5.852	24.561	55.465	10.221	45
24 Nov. '27	24.450	5.849	24.628	54.962	10.698	302
17 „ '27	24.850	5.849	24.489	55.443	10.459	29
10 „ '27	25.350	5.840	24.459	55.909	10.593	46
9 Dec. '26	36.700	5.559	5.137	53.294	5.262	30
23 Juli '14	—	—	—	5.912	943	401

1) Waarvan beschikbaar 463 miljoen. 2) In disconto genomen wegens voorsch. v. d. Staat aan buitenl. regeering. 3) Sluitpost activa.

- DUITSCHE RIJKSBANK.
Voornaamste posten in miljoenen Reichsmark.

Data	Goud	Daarvan bij buitenl. circ. banken 1)	Deviezen als goud-dekking geldende	Andere wissels en cheques	Beleeningen
7 Dec. 1927	1.861,0	77,2	278,5	2.392,2	42,3
30 Nov. 1927	1.857,0	73,0	282,4	2.482,8	86,3
23 " 1927	1.856,0	71,9	285,7	2.116,1	27,1
15 " 1927	1.854,5	70,1	287,1	2.167,6	42,4
7 " 1927	1.852,1	67,5	298,3	2.388,2	32,0
7 Dec. 1926	1.755,0	176,6	478,8	1.267,9	143,3
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effecten	Diverse Activa 2)	Circulatie	Rekg.-Crt.	Diverse Passiva
7 Dec. 1927	93,4	502,5	4.043,7	500,1	325,5
30 Nov. 1927	92,1	512,2	4.181,3	484,6	343,2
23 " 1927	92,1	604,1	3.583,3	767,2	357,8
15 " 1927	92,1	628,9	3.787,4	643,7	356,7
7 " 1927	92,1	619,4	4.020,5	616,8	345,1
7 Dec. 1926	90,9	604,7	3.290,9	528,3	302,5
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,-	40,0

1) Onbelast. 2) W.o. Rentenbankscheine 7 Dec., 30, 23, 15, 7 Nov. '27, 7 Dec. '26, resp. 30; 17; 166; 188; 38; 104 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË.
Voornaamste posten in miljoenen Belgas.

Data 1927	Goud		Zilver 1)	Binnen- en buitenlandse wissels	Beleeningen op Belgische Staatsfondsen	Voorsch. ald. Staat voor ingetrokken markten	Circulatie	Rekg. Crt.	
	Munt en metaal	Te goed in en wissels op het buitenl.						Schatkist	Partic.
8 Dec.	707	440	42	517	32	400	2.000	81	17
1 "	707	438	42	506	41	400	2.016	18	60
24 Nov.	699	438	42	509	29	400	1.975	21	82
17 "	699	443	42	508	36	400	1.9*6	23	81
8 "	691	452	42	501	45	400	1.999	26	69
9 Dec 2)	620	431	38	484	33	400	1.763	19	199

1) Aan de schatkist gecedeerd. 2) 1926.

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.
FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Goudvoorraad		Wettig betaalmiddel, Zilver etc.	Wissels	
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes		In herdisc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
23 Nov. '27	2.859,9	1.610,8	132,7	418,3	326,7
16 " '27	2.889,4	1.607,4	137,2	367,4	333,8
9 " '27	2.909,9	1.550,6	131,6	460,6	336,4
2 " '27	2.931,8	1.649,9	134,9	379,2	334,6
26 Oct. '27	2.956,6	1.665,3	135,8	402,4	301,1
19 " '27	2.975,5	1.673,0	136,5	417,6	282,5
24 Nov. '26	2.829,7	1.450,0	128,2	627,6	340,6

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circulatie	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dekking-perc. 1)	Algem. Dekking-perc. 2)
23 Nov. '27	621,2	1.728,7	2.435,8	131,6	68,7	71,9
16 " '27	704,8	1.706,4	2.566,0	131,6	67,6	70,8
9 " '27	530,2	1.734,7	2.423,3	131,4	69,9	73,1
2 " '27	526,4	1.717,1	2.404,3	131,4	71,1	74,4
26 Oct. '27	510,6	1.703,0	2.403,5	131,3	72,0	75,3
19 " '27	500,4	1.716,8	2.429,1	131,3	71,8	75,1
24 Nov. '26	299,9	1.774,1	2.262,3	124,4	70,1	73,3

1) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opeisbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. 2) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Aantal banken	Disconto's en beleen.	Beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
16 Nov. '27	659	15.130	6.293	1.826	20.503	6.424
9 " '27	660	15.084	6.088	1.756	20.056	6.405
2 " '27	660	15.029	6.065	1.733	19.997	6.355
26 Oct. '27	660	15.020	6.064	1.729	19.960	6.364
12 " '27	660	15.039	6.067	1.705	20.122	6.375
17 Nov. '26	691	14.288	5.543	1.658	18.812	5.772

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 12 December 1927.

In de achter ons liggende berichtperiode is wel iets meer teekening gekomen in de houding van de internationale fondsenmarkten, waarbij echter niet kan worden gezegd, dat zij dezelfde richting hebben ingeslagen. Te Berlijn is de stemming opgewekter geworden, dan sinds langen tijd het geval is geweest. Dit is echter pas geschied tegen het einde van de berichtswEEK. Aanvankelijk was de tendens lusteloos, voornamelijk in verband met de sombere voorspellingen omtrent den gang van zaken in de ijzer- en staalnijverheid. In verband met de omstandigheid, dat per 1 Januari a.s. het drieploegenstelsel zou worden ingevoerd — als gevolg van de conventie van Washington — hadden zoowel werknemers als werkgevers zich tot de regeering gericht, laatstgenoemde met een verzoek tot uitspel. Men verwachtte hiervan de mogelijkheid van scherpe conflicten, hetgeen op de beurs geen gunstige uitwerking heeft gehad. Later werd de stemming rustiger, toen bleek, dat men wellicht tot een compromis zou kunnen komen. Op deze wijze was reeds de bodem gelegd voor een betere gesteldheid ter beurze en toen ter vergadering van de I. G. Farbenindustrie optimistische beschouwingen werden gehouden omtrent den gang van zaken in het bedrijf, de dividendvooruitzichten en den economischen toestand in het algemeen, kon in tal van fondsen een belangrijke koersverbetering intreden. Het einde van de berichtswEEK kwam dan ook op het hoogst bereikte peil, waartoe tevens eenigermate de iets ruimere geldmarkt heeft bijgedragen.

De markt te Londen is kalm geweest, doch over het algemeen vast, hoewel de belangstelling zich in hoofdzaak tot één of twee afdelingen heeft beperkt. De houding van de beleggingsafdeeling kan opmerkelijk worden genoemd. De tendens is hier voortdurend opgewekt gebleven, ondanks de krachtige mededinging van nieuwe uitgaven en de geruchten, dat vóór het einde van het jaar nog belangrijke leeningen zullen worden aangekondigd. De vaste houding van den sterlingkoers echter en de vrij ruime houding van de geldmarkt — ondanks het feit, dat de notering voor particulier disconto onveranderd is gebleven — hebben over het algemeen een stemming van vertrouwen te voorschijn geroepen, waardoor ook de verschillende aandelen een goeden ondertoon hebben doen hooren. In de industriele afdeling waren voornamelijk aandelen Triplex Glass gevraagd, in verband met geruchten, volgens welke de toepassing van het fabrikaat van deze maatschappij in de Unie algemeen zou worden.

Te Parijs is gedurende de geheele berichtswEEK de handel buitengewoon gering gebleven. Uit het buitenland zijn geen orders van beteekenis gekomen en de impuls uit het binnenland was te zwak, dan dat hierin aanleiding tot ingrijpen kon worden gevonden.

De markt te New York is eveneens tijdelijk tot rust gekomen na een vrij uitgebreide speculatie gedurende de beide voorafgaande weken. De groote hoogte, tot welke de voorschotten aan de makelaars zijn gestegen, hebben het publiek eenigermate verontrust. Ook de houding van de geldmarkt heeft eenigszins tegengewerkt; gedurende de achter ons liggende berichtswEEK zijn niet minder dan \$ 14.000.000 aan goud verscheept naar Europa, Canada en Zuid-Amerika. De „boodschap" van president Coolidge heeft geen invloed op de markt uitgeoefend; de inhoud is vrijwel overeengekomen met hetgeen werd verwacht. Daarentegen heeft de hernieuwde mededeeling van den president, dat hij geen candidatuur voor de eerstvolgende bewindspersone wenschte te aanvaarden, de mogelijkheid in het licht gesteld van heftige bewegingen op de effectenmarkt, omdat thans verschillende personen genoemd zullen worden, hetgeen gewoonlijk gepaard gaat met bijzondere invloeden op de fondsenmarkt.

Onze markt is gedurende het grootste deel van de berichtswEEK zeer kalm geweest, waardoor geen belangrijke koersschommelingen tot stand zijn gekomen. Ook voor de beleggingsafdeeling is deze omstandigheid kenmerkend geweest. Voor inheemsche obligaties besond bescheiden vraag, evenals voor sommige buitenlandsche, met name Duitse, soorten, in verband met de betere gesteldheid van de markt te Berlijn. 6 pCt. Ned. Werk. Schuld 1922: 105½, 105½, 106; 4½ pCt. Ned. Werk. Schuld 1917: 100½, 100, 99¾; 4½ pCt. Ned.-Indië 1926: 97½, 97½, 97¼/32; 5 pCt. Brazilië 1903 £ 100: 81¼, 82, 81¼/16; 8 pCt. Sao Paulo 1921: 105¼, 105½, 105¼/16.

Industriele aandelen hebben wel eenige aandacht getrokken, in het bijzonder voor kunstzijdesoorten. De stemming was hier over het algemeen opgewekt, eveneens als gevolg van de tendens van de Duitse markten. Hierbij kwamen echter verschillende overwegingen van bijzonderen

aard. Omtrent Maekubee verluide, dat binnenkort een emissie van nieuwe aandelen zou worden aangekondigd; dit werd tot nu toe niet bevestigd en in ingewijde kringen ook niet als waarschijnlijk beschouwd. Aandelen Hollandse Kunstzijde Industrie hebben sterk de aandacht getrokken, doordat op de laatste algemeene vergadering een oppositionele groep de verhooging van het maatschappelijk kapitaal heeft verhinderd. Onmiddellijk hierna zijn de aandelen krachtig gestegen, hetgeen men heeft toegeschreven aan verdere aankopen van de desbetreffende groep. Van de resteerende industriele soorten waren aandelen Jurgens en Margarine Unie tot iets lagere prijs aangeboden, hetgeen vooral geschiedde na de aankondiging van de uitgifte van gewone aandelen A van den Berghs Fabrieken. Aandelen Philips waren eveneens in reactie, doch konden zich later iets herstellen. Van Berkel's Patent was, na eenige op- en neergaande bewegingen, goed gevraagd. Van Berkel's Patent: 174 $\frac{1}{2}$, 178 $\frac{1}{2}$, 179 $\frac{1}{2}$, 181 $\frac{1}{2}$; Centrale Suiker Mij.: 116 $\frac{1}{2}$, 115 $\frac{1}{2}$, 114 $\frac{1}{2}$, 114; Hollandia Melkproducten: 100 $\frac{1}{2}$, 103 $\frac{1}{2}$, 99 $\frac{1}{2}$, 97 $\frac{1}{2}$; Hollandse Kunstzijde Ind.: 141 $\frac{1}{2}$, 142, 140 $\frac{1}{2}$, 146 $\frac{1}{2}$, 151 $\frac{1}{2}$; Jurgens: 245 $\frac{1}{2}$, 236, 239 $\frac{1}{2}$, 225 $\frac{1}{2}$; Maekubee: 117 $\frac{1}{2}$, 116 $\frac{1}{2}$, 118 $\frac{1}{2}$, 117 $\frac{1}{2}$; Ned. Kabelfabriek: 420, 415, 416; Ned. Kunstzijdefabriek: 373, 378, 380 $\frac{1}{2}$, 383 $\frac{1}{2}$; Philips Gloeilampenfabriek: 504 $\frac{1}{2}$, 497, 496, 499 $\frac{1}{2}$; Zweedsche Lucifer Mij.: 355, 358, 350, 345 $\frac{1}{2}$.

De *tabaksmarkt* was doorgaans tamelijk opgewekt. De berichten omtrent den nieuwen oogst luiden gunstig en men heeft hierin aanleiding gevonden van de vooraanstaande soorten een enkel aandeel uit de markt te nemen. Van de aandelen in ondernemingen op Java waren aandelen Soekowono gezocht, in verband met het laatste jaarverslag en het dividend over 1926/27 ad 42 pCt. Arensburg: 670, 669 $\frac{1}{2}$, 669; Besoeki Tabak: 537, 536; Deli Batavia: 574 $\frac{1}{2}$, 567 $\frac{1}{2}$, 573 $\frac{1}{2}$, 570; Deli Mij.: 467 $\frac{1}{2}$, 470 $\frac{1}{2}$, 473 $\frac{1}{2}$, 472 $\frac{1}{2}$; Ngeopit: 438, 440, 437 $\frac{1}{2}$, 442; Oostkust: 260 $\frac{1}{2}$, 263 $\frac{1}{2}$, 260 $\frac{1}{2}$, 263 $\frac{1}{2}$; Senembah: 503 $\frac{1}{2}$, 500, 505 $\frac{1}{2}$, 504 $\frac{1}{2}$.

Rubberaandelen bleven nagenoeg onveranderd. Er zijn enkele lichte variaties voorgekomen, doch over het algemeen bleven de verschillen klein van omvang. Het heeft eenige teleurstelling gewekt, dat de voorraden te Londen gedurende de berichtperiode, zij het met een kleine hoeveelheid, zijn toegenomen. Amsterdam Rubber: 326 $\frac{1}{2}$, 324 $\frac{1}{2}$, 327 $\frac{1}{2}$, 323 $\frac{1}{2}$; Deli Batavia Rubber: 257, 255, 253 $\frac{1}{2}$, 259 $\frac{1}{2}$, 256 $\frac{1}{2}$; Hessa Rubber: 432, 427 $\frac{1}{2}$, 430 $\frac{1}{2}$, 431; Kali Telepak: 340 $\frac{1}{2}$, 338, 337, 340, 336; Kendeng Lemboe: 427 $\frac{1}{2}$, 426, 429 $\frac{1}{2}$, 427 $\frac{1}{2}$; Majanglanden: 365, 363, 356, 365, 367; Ned.-Ind. Rubber & Koffie: 336 $\frac{1}{2}$, 332, 330; R'dam Tapanoeli: 175 $\frac{1}{2}$, 170, 174 $\frac{1}{2}$, 172 $\frac{1}{2}$; Serbadjadi: 334, 330 $\frac{1}{2}$, 333 $\frac{1}{2}$, 329; Sumatra Caoutchouc: 278 $\frac{1}{2}$, 279, 275 $\frac{1}{2}$, 281 $\frac{1}{2}$, 279; Sumatra Rubber: 303 $\frac{1}{2}$, 301, 298, 297; Ver. Ind. Cultuur Ondernemingen: 209 $\frac{1}{2}$, 206 $\frac{1}{2}$, 208 $\frac{1}{2}$; Intercontinental Rubber: 21 $\frac{1}{2}$, 20 $\frac{1}{2}$, 20 $\frac{1}{2}$.

De *suikermarkt* is tamelijk vast geweest. Nieuwe berichten zijn niet bekend geworden, doch de hervatting van de verkoopen door de V.J.S.P. heeft eenigen steun verschaft. Besito Cultuur Mij.: 286; Cultuur Mij. der Vorstenlanden: 178 $\frac{1}{2}$, 177 $\frac{1}{2}$, 177; H.V.A.: 807 $\frac{1}{2}$, 805, 811 $\frac{1}{2}$, 811; Javasche Cultuur Mij.: 438 $\frac{1}{2}$, 435 $\frac{1}{2}$, 434 $\frac{1}{2}$, 438 $\frac{1}{2}$; Kalibagor: 452, 450, 448, 455; Ned.-Ind. Suiker Unie: 307, 303 $\frac{1}{2}$, 305 $\frac{1}{2}$, 304 $\frac{1}{2}$; Pagottan: 325, 321 $\frac{1}{2}$, 319 $\frac{1}{2}$, 323; Poerworedjo: 126, 125 $\frac{1}{2}$, 125 $\frac{1}{2}$; Sindanglaet: 485, 480, 475; Suiker Cultuur Mij.: 309 $\frac{1}{2}$, 305 $\frac{1}{2}$, 306; Watoetoelis Poppoh: 880, 883, 888.

De *petroleummarkt* heeft op den achtergrond gestaan. Af en toe scheen het, alsof het buitenland belang zou nemen bij aandelen Koniuklijke, doch dit is steeds van voorbijgaanden aard gebleken. Dordtsche Petr. Ind. Mij.: 327 $\frac{1}{2}$, 328, 327; Gec. Holl. Petr. Cy.: 193; Kon. Petr. Mij.: 352 $\frac{1}{2}$, 351 $\frac{1}{2}$, 354 $\frac{1}{2}$, 352 $\frac{1}{2}$; Perlak Petroleum: 75 $\frac{1}{2}$, 77, 75 $\frac{1}{2}$; Peudawa: 16 $\frac{1}{16}$, 16 $\frac{1}{16}$, 16 $\frac{1}{16}$; Marland Oil: 34, 33 $\frac{1}{2}$, 33 $\frac{1}{2}$.

Scheepvaartandelen werden in beperkte mate verhandeld. De lichte stijging van het algemeene indexcijfer voor vrachten heeft een neiging tot verbetering doen ontstaan, hetgeen echter den handel niet heeft doen toenemen. Holland-Amerika Lijn: 81, 80 $\frac{1}{2}$, 80 $\frac{1}{2}$; Java-China-Japan Lijn: 132, 133 $\frac{1}{2}$, 132 $\frac{1}{2}$; Kon. Ned. Stoomboot Mij.: 96 $\frac{1}{2}$, 95 $\frac{1}{2}$, 97 $\frac{1}{2}$, 96 $\frac{1}{2}$; Ned. Scheepvaart Unie: 194 $\frac{1}{2}$, 195, 195 $\frac{1}{2}$; Nieuvelt Goudriaan: 130, 129 $\frac{1}{2}$, 129 $\frac{1}{2}$; Stoomv. Mij. Nederland: 192 $\frac{1}{2}$, 191, 192.

Mijnandaandelen waren vrijwel onveranderd, met uitzondering van aandelen Billiton en Singkep Tin, waarin een vrij krachtige verbetering kon plaats vinden. Alg. Explorat Mij.: 65 $\frac{1}{2}$, 64 $\frac{1}{2}$, 64 $\frac{1}{16}$; Billiton 1e Rubriek: 900, 920, 924; Boeton Mijnb. Mij.: 138, 141 $\frac{1}{2}$, 139 $\frac{1}{2}$, 139 $\frac{1}{2}$; Müller & Co. s. Mijnb. Mij.: 79, 78, 77; Ned. Surinaamsche Goud Mij.: 18 $\frac{1}{2}$, 19 $\frac{1}{2}$, 19; Redjang Leborg: 140 $\frac{1}{2}$; Oost Borneo

Mijnb. Mij.: 83 $\frac{1}{2}$, 82 $\frac{1}{2}$, 80; Singkep Tin Mij.: 473 $\frac{1}{2}$, 492, 505 $\frac{1}{2}$, 491 $\frac{1}{2}$, 497 $\frac{1}{2}$, 457 (ex div.).

De afdeeling voor *bankaandelen* was rustig en vrij vast. Amsterdamsche Bank: 177 $\frac{1}{2}$, 176 $\frac{1}{2}$, 176; Holl. Bank v. Zuid-Amerika: 69 $\frac{1}{2}$, 70 $\frac{1}{2}$, 71 $\frac{1}{2}$; Koloniale Bank: 271 $\frac{1}{2}$, 272 $\frac{1}{2}$, 273; Ned.-Ind. Handelsbank: 178 $\frac{1}{2}$, 176 $\frac{1}{2}$, 177 $\frac{1}{2}$, 178; Ned. Handel Mij. C. v. A.: 173 $\frac{1}{2}$, 173 $\frac{1}{2}$, 174 $\frac{1}{2}$, 173 $\frac{1}{2}$; R'damsche Bankvereen.: 94 $\frac{1}{2}$, 94; Twentsche Bank: 147.

De *Amerikaansche markt* heeft, behoudens een enkele uitzondering, een reactie in het licht gesteld, in overeenstemming met de stemming in Wallstreet. American Water Works: 600 (ex div.), 580, 590, 575; Anaconda Copper: 104 $\frac{1}{2}$, 102 $\frac{1}{2}$, 103 $\frac{1}{2}$, 104 $\frac{1}{2}$; Studebaker: 53 $\frac{1}{2}$, 57 $\frac{1}{2}$ (ex div.), 56 $\frac{1}{2}$, 57 $\frac{1}{16}$; United States Steel Corporation: 144 $\frac{1}{2}$, 142 $\frac{1}{2}$, 139 $\frac{1}{2}$, 143 $\frac{1}{2}$; Atchison Topeca: 194 $\frac{11}{16}$ (ex div.), 189 $\frac{1}{4}$, 190 $\frac{1}{4}$; Baltimore & Ohio: 120 $\frac{1}{4}$ (ex div.), 119; Erie: 61 $\frac{1}{8}$, 62 $\frac{1}{2}$, 61 $\frac{3}{8}$; New York Ontario & Western: 35 $\frac{5}{16}$, 34, 33 $\frac{3}{4}$, 34; Southern Pacific Cy.: 122 $\frac{1}{2}$, 124, 124 $\frac{7}{16}$; Union Pacific: 194 $\frac{1}{4}$, 193 $\frac{1}{8}$, 192 $\frac{3}{8}$, 194; Wabash Railway: 68 $\frac{1}{8}$, 66 $\frac{7}{16}$, 64 $\frac{15}{16}$, 65 $\frac{1}{4}$.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

13 December 1927.

Tarwe. De berichten van Argentinië betreffende den nieuwen oogst zijn onveranderd gunstig gebleven. Hetzelfde kan gezegd worden van den oogst in Australië, waar de opbrengst meevalt. Het is dan ook begrijpelijk, dat in de afgelopen week de prijzen van tarwe niet gestegen zijn. Toch kan er nauwelijks van een daling gesproken worden, waar bijv. in de termijnmarkt te Chicago December daalde van 129 d.c. tot 128 $\frac{1}{2}$ d.c., en Mei van 134 d.c. tot 133 $\frac{1}{2}$ d.c. In Winnipeg is de prijs zelfs nog iets gestegen, namelijk voor December van 132 d.c. tot 132 $\frac{1}{2}$ d.c. en voor Mei van 136 $\frac{1}{4}$ d.c. tot 136 $\frac{3}{4}$ d.c. De zoo prijshoudende markten te Winnipeg zijn voor de boeren niet zoo gunstig als zij er wel uitzien, aangezien deze noteringen gelden voor No. 1 Manitoba en de lagere kwaliteiten weliswaar eveneens leverbaar zijn op termijncontracten, maar tot zulke groote prijsverschillen, dat de werkelijke prijzen voor de boeren wel zeer laag uitkomen. Er is namelijk zeer weinig tarwe van zoodanige kwaliteit, dat die de hoogste graderingen haalt. Zelfs Manitoba 3 is nog betrekkelijk schaarsch. De boeren zijn dus niet tevreden en de pool doet zijn uiterste best om de prijzen op een hooger niveau te brengen, of althans ze niet verder te doen dalen. In dit laatste zijn ze geslaagd, in het eerste voorloopig nog niet. Ook de prijzen in Argentinië toonen vrijwel geen verandering bij een week geleden. In Europa zijn er in Argentijnsche tarwe wel wat meer zaken tot stand gekomen, althans op het Continent; in verhouding tot het exportsurplus van Argentinië hebben de zaken tot nog toe evenwel slechts geringe beteekenis. Met Noord-Amerika blijven de zaken zeer moeilijk, de meeste soorten zijn in Amerika en Canada veel duurder dan in Europa, de kosten van het transport in aanmerking genomen. Het is dan ook geen wonder, dat de verschepingen in de afgelopen week zijn afgevallen. Zouden wij ook de volgende weken kleine verschepingen zien, dan zullen zonder twijfel de markten wederom bij elkaar komen en zullen nieuwe zaken op ruime schaal mogelijk zijn. Voorloopig is Europa ruim voorzien van tarwe, ofschoon niet van dien aard, dat men niet een spoedig herstel van de markten moet tegemoetzien bij werkelijk kleinere aanvoeren.

Rogge. De handel in rogge is in de afgelopen week zeer teleurstellend geweest en de meeste markten waren tamelijk flauw gestemd. Vooral Oostzaesoorten waren dringend aangeboden en ofschoon dagelijks tot lagere prijzen geoffreerd, kwamen er toch slechts weinig zaken tot stand. Ook Noord-Amerika was over het algemeen flauw, na een aanvankelijke verlaging op papier in Chicago. Waar nieuwe zaken slechts met moeite tot stand komen, zijn ook de verschepingen wat afgenomen. Hierdoor zal het evenwicht wel weer spoedig hersteld worden, want het is ten slotte duidelijk, dat de consumptie niet klein is.

Maïs. In het begin van de berichtweek was de stemming nog zeer vast met goede vraag van bijna alle Europeesche markten. Zeer spoedig evenwel begon de markt tekenen van verflauwing te vertoonen. Vooral de Noord-Europeesche markten, die tot nog toe de leiding bij de hausse hadden genomen, hielden terug; men had daar blijkbaar wat veel gekocht en Argentinië reageerde op deze tragere stemming direct met een verlaging. De vraag voor loco-maïs bleef in onze markt zeer goed en ook in België was die wel bevredigend, maar waar andere markten weinig overeenkomstige berichten zonden, kon de geheele markt niet den verkoopdruk weerstaan en zijn ten slotte

Noteeringen.						
Data	Chicago			Buenos Aires		
	Tarwe Dec.	Mais Dec.	Haver Dec.	Tarwe Dec.	Mais Dec.	Lijnzaad Dec.
10 Dec. '27	129 $\frac{1}{8}$	88 $\frac{1}{8}$	52 $\frac{3}{4}$	11,05 ¹⁾	7,70	14,60
3 „ '27	129 $\frac{7}{8}$	91 $\frac{1}{8}$	52 $\frac{5}{8}$	11,— ¹⁾	7,60	14,55
10 Dec. '26	137 $\frac{1}{8}$	74	44 $\frac{3}{8}$	11,55 ¹⁾	5,85 ¹⁾	15,10 ¹⁾
10 Dec. '25	172 $\frac{3}{8}$	78 $\frac{3}{8}$	42	15,50	8,60	18,55
10 Dec. '24	161 $\frac{1}{8}$	124 $\frac{3}{8}$	58 $\frac{1}{8}$	15,25	11,10	23,20
20 Juli '14	82	56 $\frac{1}{8}$	36 $\frac{1}{2}$	9,40	5,38	13,70

¹⁾ per Febr.

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.			
Soorten	12 Dec. 1927	5 Dec. 1927	13 Dec. 1926
Tarwe (Hardwinter II) ... ¹⁾	13,40	13,50	15,—
Rogge (No. 2 Western) ... ¹⁾	12,50	12,75	12,20
Mais (La Plata) ... ²⁾	200,—	200,—	176,—
Gerst (48 lbs. malting) ... ³⁾	246,—	247,—	211,—
Haver (Canada 3) ... ¹⁾	13,—	12,75	11,50
Lijnkoeken (Noord-Ameri- ka van La Plata-zaad) ... ¹⁾	13,50	13,40	11,90
Lijnzaad (La Plata) ... ³⁾	349,—	350,—	376,—

¹⁾ per 100 KG. ²⁾ per 2000 KG. ³⁾ per 1960 KG.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	4/10 Dec. 1927	Sedert 1 Jan. 1927	Overeenk. tijdvak 1926	4/10 Dec. 1927	Sedert 1 Jan. 1927	Overeenk. tijdvak 1926	1927	1926
Tarwe.....	77.967	2.140.034	1.597.019	—	43.124	13.842	2.183.158	1.610.861
Rogge.....	1.960	379.506	267.870	—	743	1.940	380.249	269.810
Boekweit.....	1.898	23.328	21.113	—	67	1.493	23.395	22.606
Mais.....	20.428	1.300.563	893.837	12.554	229.318	114.752	1.529.881	1.008.589
Gerst.....	6.216	464.203	385.935	1.359	15.443	13.241	479.646	399.176
Haver.....	4.905	200.228	163.192	—	2.829	2.831	203.057	166.023
Lijnzaad.....	1.896	242.418	204.514	10.061	230.806	191.201	473.224	395.715
Lijnkoek.....	4.656	183.611	237.055	—	—	—	183.611	237.055
Tarwemeel.....	3.598	122.279	106.663	3.679	44.178	27.162	166.457	133.825
Andere meelsoorten....	841	12.560	15.147	—	—	—	12.560	15.147

de prijzen tamelijk wat gedaald. Deze daling vond ook plaats onder invloed van goede berichten van Argentinië omtrent den nieuwen oogst, wat de Argentijnsche huizen aanleiding gaf tot lagere prijzen nieuwe oogstposities aan te bieden. Er kwamen daarin wel eenige zaken tot stand; vooral midden-Europa toonde aanvankelijk, dat ze voor den volgenden zomer vast gestemd waren, dit was gebaseerd op de tegenvallende oogsten van Rumenië en de andere Balkanlanden, waardoor men meent, dat die landen in het voorjaar eerder tot importeeren dan tot exporteeren zullen overgaan. De maïsmarkt wordt dus nog steeds geheel beheerscht door Argentinië. Ook deze week liet Zuid-Afrika weinig van zich hooren. Nieuwe zaken op aflading werden niet bekend. De prijzen voor stoomende partijen liepen in verband met den flauweten toestand van Laplata-mais, wat terug.

De eenige mogelijkheid van export op groote schaal ligt in Noord-Amerika, maar ofschoon de stemming daar weliswaar afwisselend, toch over het algemeen niet vast geweest is en de markt op 12 dezer sluit op het laagste punt van deze maand, is toch die prijs nog zooveel boven den bedingbaren prijs in Europa, dat het wel onwaarschijnlijk is, dat de Noord-Amerikaansche maïs nog in aanzienlijke hoeveelheden op de Europeesche markt zal verschijnen; vooral waar bijna het midden van December bereikt is, zoodat de oogstbeweging nu in vollen gang is en er van een grooten druk nog niet veel te bemerken is.

Gerst. De voorraden van gerst in Noord-Amerika zijn wederom aanmerkelijk afgenomen en dientengevolge zijn de prijzen, toen andere artikelen nogal wat lager gingen, slechts weinig gedaald. Het verschil tusschen de Amerikaansche prijzen en de hier maakbare prijzen, is op het oogenblik wel zeer groot en sedert geruimen tijd komen geen nieuwe zaken tot stand. In Noord-Duitsland had men wel wat veel gerst gekocht, zoodat daar nu tot veel lagere prijzen dan in Noord-Amerika aanzienlijke partijen uit de tweede hand te koop zijn. Men spreekt daar over mindere vraag in verband met de slechte rekening, die het meesten van varkens geeft, doch wanneer inderdaad de verschepingen van gerst een paar weken achtereen klein geweest zijn, is het te verwachten, dat de prijzen in de West-Europeesche markten toch weer aanzienlijk zullen verbeteren. In verhouding tot wat men had kunnen verwachten, zijn de verschepingen van de Donau nog tamelijk ruim. Het exportsurplus heette reeds een maand geleden te zijn verscheept en nog steeds gaan de verschepingen voort, eerder nog iets grooter dan ze waren.

Haver. De vraag voor dit artikel is tamelijk goed geweest, ofschoon de omzet, vooral in Plathaver, niet bijzonder groot was. Voor mooie partijen van de Oostzee worden evenwel goede prijzen betaald.

SUIKER.
NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Maart	Londen			New York 96° Centrifugals
		Tates Cubes No. 1	White Java's f.o.b. per Nov./Dec.	Cuba's 96° c.f. Nov./Dec.	
	kristalsuiker basis 99°	Sh.	Sh.	Sh.	\$ cts.
5 Dec. '27	f 18 $\frac{3}{16}$	32/-	13/3	—	4,52
28 Nov. '27	„ 17 $\frac{7}{8}$	32/-	13/3	—	4,53
5 Dec. '26	„ 22 $\frac{3}{8}$	37/6	18/1 $\frac{1}{2}$	15/7 $\frac{1}{2}$	5,02
5 „ '25	„ 17 $\frac{3}{16}$	32/6	14/1 $\frac{1}{2}$	11/7 $\frac{1}{2}$	4,08
4 Juli '14	ruwsuiker basis 88°	18/-	—	—	3,26
	f 11 $\frac{13}{32}$ basis 99°	—	—	—	—
	f 14 $\frac{13}{32}$ ¹⁾	—	—	—	—

¹⁾ Het verschil tusschen ruwsuiker 88° en krist.suik. 99° is aan te nemen op f 3 p. 100 KG.

De verschillende suikermarkten bleven de afgelopen week prijshoudend gestemd.

In Amerika ondergingen de noteeringen voor Spot Centrifugals (die ietwat aantrokken) alsook op de termijnmarkt nagenoeg geen verandering.

De ontvangsten in de Atl. havens der V. S. bedroegen deze week 40.000 tons, de versmeltingen 38.000 tons tegen 58.000 tons in 1926 en de voorraden 202.000 tons tegen 230.000 tons.

Prompte Cubasuiker werd verhandeld tot 2 $\frac{1}{2}$ d.c. c. & fr. New York, op welke basis ook andere koloniale suiker in dezelfde en latere posities in andere handen overging.

De laatste Cuba-statistiek is als volgt:

	1927	1926	1925
	Tons	Tons	Tons
Cubaansche productie tot 6/12	4.508.521	4.884.658	5.125.970
Weekontv. afscheepavens ..	20.653	34.700	32.793
Totaal sedert 1 Jan.—3 Dec. ...	4.182.298	4.688.535	4.975.386
Weekexport.....	72.747	60.276	69.669
Totale export sedert 1/1-3/12.	3.861.925	4.493.504	4.720.143
Voorraad Afscheepavens ...	344.693	195.031	255.243
Voorraad Binnenland	151.000	46.123	18.084

In Londen trokken de prijzen voor suiker, ook op de termijnmarkt, deze week aan en was het slot der termijnnoteeringen:

December 1927....	Sh. 14/7	Augustus '28 ..	Sh. 17/4 $\frac{1}{2}$
Maart 1928	„ 16/9	October „ ..	„ 17/2 $\frac{1}{2}$
Mei „	„ 17/1 $\frac{1}{2}$	December „ ..	„ 17/1 $\frac{1}{2}$

Op Java verkochten de V.I.S.P. nog wat restant Superieur suiker uit oogst 1927 tot f 15,75, terwijl uit oogst 1928 eveneens eenige verkoopen van Superieur tot stand kwamen tot f 16,— per 100 KG. In de tweede hand daalden prijzen voor Superieur tusschen f $\frac{1}{2}$ en f $\frac{1}{8}$. De uitvoer in November bedroeg 153.900 Metr. tons.

Hier te lande opende de markt prijshoudend, waarna prijzen ietwat afbrokkelde. Tegen het einde trad ech-

ter weder een herstel in en de markt sloot vast op December $f 18\frac{1}{4}$, Maart $f 18\frac{3}{8}$, Mei $f 18\frac{5}{8}$ en Aug. $f 18\frac{1}{2}$, alles vraag, met aanbod tot $f \frac{1}{8}$ hooger. De omzet bedroeg deze week 9400 tons.

Willett & Gray's eerste raming van de Wereldsuikerogsten voor de campagne 1927/28 vindt men onder „Aanteekeningen”.

KATOEN.

Noteering voor Loco-Katoen.

(Middling Uplands.)

	9 Dec. 1927	2 Dec. 1927	25 Nov. 1927	9 Dec. 1926	9 Dec. 1925
New York voor Middling ...	19,35 c	19,90 c	19,90 c	12,40 c	20,20 c
New Orleans voor Middling	19,02 c	19,56 c	19,51 c	11,90 c	19,28 c
Liverpool voor Middling ...	10,68 d	10,90 d	11,14 d	6,47 d	10,27 d

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens. (In duizendtallen balen).

	1 Aug. '27 tot 2 Dec. '27	Overeenkomstige periode	
		1926	1925
Ontvangsten Gulf-Havens.	5325	7163	5532
„ Atlant.Havens			
Uitvoer naar Gr.Brittannië	464	1129	1107
„ „t Vasteland etc.	2277	2608	2252
„ „ Japan.....	511	589	475

Voorraden.

(In duizendtallen balen).

	2 Dec. '27	Overeenkomstig tijdstip	
		1926	1925
Amerik. havens.....	2528	2770	1452
Binnenland	1329	1489	1831
New York	214	102	40
New Orleans	481	618	413
Liverpool	590	658	373

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons. Manchester, d.d. 7 December 1927.

In de Amerikaansche katoenmarkt is weinig leven en er hebben dagelijks kleine fluctuaties van enkele punten plaats. Liverpool spot Mid. American monterde Zaterdag 11 punten; Maandag had er een daling van 4 punten plaats en gisteren wederom 18 punten, waardoor de prijs op 10,79 kwam, een cijfer, dat wij sedert midden Augustus vorig jaar niet gezien hebben. Hedenmorgen opende Liverpool vast met 5 a 6 punten hooger. Egyptische soorten zijn eveneens zeer onregelmatig geweest en de vraag was over het algemeen gering. De totale loco-verkopen bedroegen in de afgelopen week slechts 39.000 balen. Het volgend rapport van het Amerikaansch Gouvernement wordt morgen om 4 uur gepubliceerd, waardoor koopers een afwachtende houding aannemen.

De Amerikaansche garenmarkt is lusteloos. Welis er voldoende vraag, doch waar het groote hoeveelheden betreft zijn biedingen te laag om tot zaken te leiden. Zaken beperken zich dan ook tot kleine hoeveelheden, hetzij twist of weft, hoewel hier en daar enkele spinners grootere orders in de medio nummers vermelden. Sinds ons laatste bericht is het meeste gedaan in mule bundelgarens voor Indië, waarin flinke hoeveelheden geboekt schijnen te zijn. Naar getwijnde garens bestaat weinig vraag, zoodat verscheidene doubleurs gisteren niets verkochten. Ook in Egyptische soorten gaat weinig om, hoewel enkele spinners voor de naaste toekomst wat optimistischer schijnen te zijn. Momenteel beperken verkoopen zich echter tot kleine hoeveelheden voor spoedige levering. Producenten schijnen over het algemeen echter nog goed bezet te zijn, zoodat men geen haast heeft met verkoopen. Naar getwijnde nummers bestaat minder vraag, doch ook hier schijnen de orderboeken voor de fijnere nummers goed bezet te zijn, speciaal voor binnenlandsch verbruik.

In de doekmarkt bestaat nog een goede vraag, speciaal van Indië. Prijzen in Manchester blijven vast en slechts een klein gedeelte van de orders wordt geboekt. Het wil ons voorkomen, dat overzeesche koopers, daarin gesterkt door enkele flauwgestemde verkoopers hier te lande, over het algemeen een verkeerd idee van den toestand van onze markt hebben, daar het grootste gedeelte der biedingen zoo „safe” is, dat deze onmogelijk tot zaken kun-

nen leiden. Zooals dikwijls geschiedt, houden koopers zich, na een voordeelig afgesloten koop in een bepaalde style, meer afzijdig dan ooit en blijven in hunne pogingen volharden om te trachten Manchesterprijzen te breken. Wat de lichte goederen betreft, zoowel gebleekt als in de bredere bedrukte soorten, schijnt hierin eenige verbetering te zijn gekomen, terwijl posten voor latere levering worden afgesloten; in de zwaardere soorten gaat echter nog weinig om. Over het algemeen kan men de positie onveranderd noemen.

Liverpoolnoteeringen

Oost.koersen 29 Nov. 6 Dec.

30 Nov. 7 Dec.	T.T. op Br.-Indië	1/6	1/6 $\frac{1}{8}$
F.G.F. Sakellaridis 17,90 17,60	T.T. op Hongkong	2/0 $\frac{1}{4}$	2/0 $\frac{3}{8}$
G.F. No. 1 Oomra. 8,00 8,05	T.T. op Shanghai	2/7	2/7

KOFFIE.

De markt was in de afgelopen week kalm gestemd en in de prijzen kwam slechts zeer weinig verandering. De kost- en vracht-aanbiedingen van Brazilië zakten voor Santos ongeveer 1/- in, doch voor Rio liepen zij ongeveer -/6 op. De wanverhouding tusschen de prijzen van Santos en van Rio, die reeds sedert begin October bestaat en in de laatste weken nog zooveel grooter geworden was, is hierdoor niet noemenswaard verbeterd. Van de overige soorten zijn de prijzen op het oogenblik ongeveer gelijk aan die van een week geleden en ook in de noteeringen aan de termijnmarkt kwam, behoudens de gebruikelijke kleine dagelijkse schommelingen, ditmaal zoo goed als geen verandering.

Dat de gang van zaken in het artikel ook elders in Europa niet schitterend is, komt duidelijk tot uiting in de verschepingen van Santos, welke in de laatste weken naar dit werkddeel varieerden tusschen slechts 27.000 en 57.000 balen per week, terwijl de verschepingen van Rio, welke soort op het oogenblik in verhouding zeer laag genoteerd staat, slechts weinig grooter zijn dan in dezelfde periode van verleden jaar. Toch kunnen de totale afleveringen in Europa en in de Vereenigde Staten van Amerika voor het geheele jaar niet anders dan zeer bevredigend worden genoemd, want uit de reeds in het vorig bericht opgenomen cijfers van de Firma G. Durning & Zoon blijkt, dat de afleveringen in de elf maanden van 1 Januari tot 30 November dit jaar hebben bedragen 19.591.000 balen, hetgeen ongeveer 700.000 balen meer was dan in dezelfde elf maanden van 1926 en zelfs bijna 600.000 balen meer dan in het record-jaar van 1924. Ook in de eerste vijf maanden van het loopende oogstjaar (1 Juli tot 30 November) waren die afleveringen belangrijk grooter dan in 1926, namelijk 9.003.000 balen tegen 8.256.000 balen en zij waren nog ruim 300.000 balen grooter dan in 1924.

In loco beperkte de afzet zich tot hetgeen noodig was ter voorziening in directe behoefte.

Volgens heden ontvangen telegrafisch bericht bedroegen de voorraden, door het Instituut tot Permanente Verdediging van de Koffie van Sao Paulo, in de pakhuizen en de spoorwegstations in het binnenland van Sao Paulo en Minas Geraes teruggehouden, op 30 November 12.271.000 balen, hetgeen tegen 30 October eene vermeerdering beteekent van 1.222.000 balen. Een half-officieele mededeeling uit Rio raamt den voorraad in de binnenlandsche pakhuizen van Rio op 365.000 balen.

De prijzen van gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verscheping zijn thans ongeveer 91/- a 92/6 per cwt. en van dito Prime ongeveer 94/6 a 96/-, terwijl zij van Rio type New-York 7 met beschrijving, prompte verscheping, bedragen 62/- a 62/6.

Van Robusta op aflading van Nederlandsch-Indië zijn de prijzen in de eerste hand op het oogenblik:

Palembang Robusta, December-verscheping, 32 $\frac{1}{2}$ ct.; Palembang Robusta, Januari-verscheping, 32 $\frac{1}{2}$ ct., alles per $\frac{1}{2}$ KG., cif, uitgeleverd gewicht, netto contant.

De officieele loco-noteering bleef onveranderd 60 ct. per $\frac{1}{2}$ KG. voor Superior Santos en 46 ct. voor Robusta.

De noteeringen aan de Rotterdamse termijnmarkt waren aan de ochtend-call als volgt:

	Santos-contract basis Good				Gemengd contract basis Santos Good			
	Dec.	Mrt.	Mei	Sept.	Dec.	Mrt.	Mei	Sept.
13 Dec.	52 $\frac{1}{8}$	48 $\frac{7}{8}$	47 $\frac{1}{2}$	46 $\frac{3}{4}$	42 $\frac{1}{2}$	41 $\frac{1}{4}$	40 $\frac{1}{4}$	39 $\frac{3}{4}$
6 „	52 $\frac{1}{8}$	48 $\frac{7}{8}$	47 $\frac{1}{2}$	46 $\frac{3}{4}$	42 $\frac{1}{2}$	41 $\frac{1}{4}$	40 $\frac{1}{4}$	39 $\frac{3}{4}$
29 Nov.	52 $\frac{1}{8}$	48 $\frac{7}{8}$	47 $\frac{1}{2}$	46 $\frac{3}{4}$	40 $\frac{3}{4}$	39 $\frac{7}{8}$	39	38 $\frac{1}{2}$
22 „	52 $\frac{1}{8}$	50 $\frac{1}{4}$	49 $\frac{7}{8}$	—	41 $\frac{1}{8}$	40 $\frac{1}{4}$	39 $\frac{3}{4}$	38 $\frac{1}{4}$

De slot-noteringen te New-York van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

	Dec.	Maart	Mei	Sept.
12 Dec.	\$ 13,18	\$ 13,08	\$ 13,05	\$ 12,90
5 "	" 12,96	" 12,96	" 12,96	" 12,85
28 Nov.	" 12,69	" 12,69	" 12,69	" 12,63
21 "	" 12,78	" 12,87	" 12,82	" 12,77

Rotterdam, 13 December 1927.

Statistiek der firma G. Duuring & Zoon.

Zichtbare voorraad op 1 December in duizenden balen.

	1927	1926	1925	1924	1923
Voorraad in Europa..	1.504	1.491	1.605	1.334	1.485
Stoomend (Brazilië ..	702	551	604	755	711
n. Europa { Oost-Indië. 167	64	80	69	49	
	2.373	2.106	2.289	2.158	2.245
Voorraad Ver. Staten	686	888	789	803	884
Stoomend naar Ver. Staten { Brazilië ..	708	763	602	555	698
	3.767	3.757	3.680	3.516	3.827
Voorraad in Rio	279	260	247	377	375
" " Santos..	1.152	727	1.183	1.707	639
" " Bahia ..	44	35	18	31	31
" " Victoria.	123	—	—	—	—
Totaal	*5.365	*4.779	*5.128	*5.631	*4.872
Op 1 November	*5.240	*4.849	*5.209	*5.759	*5.385
Op 1 Juli	*4.720	*4.571	*5.085	*5.701	*5.340

	1 Juli 1924	4.592.000	balen
	1 Juli 1925	1.786.000	"
	1 Nov. 1925	3.652.000	"
	1 Dec. 1925	4.122.000	"
	1 Juli 1926	2.833.000	"
	1 Nov. 1926	6.144.000	"
	1 Dec. 1926	6.397.000	"
	1 Juli 1927	3.312.000	"
	1 Nov. 1927	11.049.000	"

* Niet inbegrepen de binnenl. voorraden in Sao Paulo..

THEE.

De Londensche theemarkt had in de afgelopen week een traag en onregelmatig verloop, waarbij de ordinaire- en middensoorten aanvankelijk hun vorige prijzen nauwelijks konden handhaven, de betere soorten echter van ½ tot 1 d. lagere prijzen te zien gaven.

In het verdere verloop van de week kwam deze flauwere stemming nog sterker tot uitdrukking, zoodat de gemiddelde prijzen op een ¼ d. lager niveau kwamen te staan, dan de vorige week, waarbij echter veel partijen door verkoopters werden teruggetrokken.

Met het oog op deze stemming werd door verkoopters besloten, om de aankondigde Kerstvacantie — die op het einde van deze week zou ingaan — één week te vervroegen en de veilingen stop te zetten tot den 2en Januari 1928.

De Noordelijk Britsch-Indische Theeogst, die op ulto: October een achterstand bij verleden jaar te zien gaf van 12½ miljoen lbs., wist in November dien achterstand wel in te halen, zoodat die oogst op ulto: Nov. nog slechts een vermindering bij verleden jaar aanwijst van 9 miljoen lbs. Bericht wordt, dat het oogstseizoen vrijwel in alle districten is afgelopen.

Amsterdam, 12 December 1927.

VERKEERSWEZEN. VRACHTENMARKT.

De Noord-Amerikaansche graanvrachtenmarkt was de afgelopen week zeer kalm en de vraag naar tonnage gering. De vrachten zijn gedaald. Montreal is nu definitief voor scheepvaart gesloten. Van de Northern Range was alleen vraag per December/begin Januari en nadat een handige boot naar Rotterdam was gedaan per December tegen 13 cents, optie Lissabon of Leixoes 17 cents, werd een groote December/Januari boot bevracht naar Bremen direct tegen 13 cents. Van St. John N. B. werd een aantal Dec./Jan. booten gedaan naar de Middellandsche Zee (niet Oostelijk van West-Italië) tegen 16½ cents.

Van West-Indië werden eenige booten bevracht voor het vervoer van de onlangs verkochte 150.000 tons suiker, oude oogst. Booten van middelmatige grootte bedongen van Cuba naar U.K./Continent 16/6. Voor een 8000 tonner per 2e helft van deze maand slaagden bevrachters erin tegen 16/- af te sluiten.

De North-Pacific bleef de geheele week kalm en de eenige bevrachting is een boot per Jan./Febr. van Portland naar U.K./Continent tegen 32/9 met volle opties.

Sinds het vorige rapport is de markt van de La Plata minder levendig geweest en tegen het einde der afgelopen week werden de vrachten voor alle posities zwakker. Bevrachters toonden voornamelijk interesse voor Januari tonnage. Voor December werd van boven La Plata havens naar U.K./Continent 26/- betaald, terwijl voor Januari verscheping 23/- tot 25/6 is gedaan, naar gelang van grootte der booten.

De chilisalpetervrachtenmarkt bleef levenloos. De eenige order voor een volle lading werd uit de markt genomen door een 7000 tonner per 5/20 Januari op basis van 29/- Bordeaux/Hamburg range, optie Noord-Spanje 30/-, Middellandsche Zee 31/6, Alexandrië 32/6. Prompte ruimte is niet aan de markt. Voor „strings” is het vrachtidee der reeders naar Havre/Duinkerken/Antwerpen/Rotterdam/Hamburg 25/- per April/December 1928 en 26/- voor April 1928/Maart 1929, doch bevrachters toonen nog slechts weinig belangstelling.

Met uitzondering van de markt voor Soya Boonen, waren de Oostelijke afdeelingen kalm doch vast. Van Wladiwostock/Dalny werden deze week niet minder dan 65.000 tons Soyaboonen bevracht en de vrachten zijn iets gestegen. Van Wladiwostock heeft een 2e helft December boot 33/9 kunnen bedingen naar Rotterdam/Hamburg met opties, terwijl per Jan./Febr. 34/9 naar Rotterdam of Hamburg is gedaan, 36/- naar Hull of Scandinavië.

De rijstbevrachters van Saigon zochten ruimte voor partijen tegen 32/- en 32/6 naar de gebruikelijke range van lijboothavens U.K./Continent per Jan./Febr./Maart/April, doch reeders toonen weinig belangstelling.

De vrachten van Australië zijn, ten gevolge van het tekort aan tonnage en de naderende verschepingsdata van den nieuwen oogst, gestegen, en naar de Middellandsche Zee/U.K./Continent werd bevracht tegen 38/- van West-Australië per December. Van Burmah zijn nog steeds geen orders aan de markt voor nieuwe oogstbelading. De vracht blijft ongeveer 30/- naar het Continent. Britsch-Indië bleef kalm. Van Bombay/Karachi/Marmagoa werd bevracht naar de Middellandsche Zee/U.K./Continent per Jan./Febr. tegen 24/-, welke vracht ook betaald is naar Genua/Marseille/Barcelona direct per midden Januari. Een kleine boot werd bevracht voor mais van Kaapstad/Durban range naar U.K./Continent per 2e helft Januari tegen 23/-.

De Donau is zeer kalm. De vracht bedraagt nominaal 15/- naar het Continent. Van Sulina wordt per Dec./Jan. 17/6 in uitzicht gesteld naar 3 Deensche havens. Ook de Zwarte Zee was levenloos.

Van de Middellandsche Zee werd flink bevracht. Voor erts werd o.m. betaald: Bona/Garston 7/-, Rotterdam 4/3, La Boulette/Glasgow 7/-, Porman/Oslebshausen 7/4½. De Golf van Biscaye was zeer kalm en de vrachten zijn iets teruggelopen. Er werd o.m. betaald: Bilbao/Poortershaven 5/6, Povenau/Rotterdam 6/6 en Castro Alen/Rotterdam 5/9.

De uitgaande Engelsche kolenvrachtenmarkt was vast met nagenoeg onveranderde vrachten. Van Zuid-Wales werd betaald: Rouaan 3/4½, Port Said 10/-, Alexandrië 11/- en van de Oostkust: Antwerpen 2/9, Piraeus 10/-, Las Palmas 8/-.

RIJNVAART.

Week van 4 t/m. 10 December 1927.

De aanvoeren van zeezijde, hoofdzakelijk erts, waren tamelijk levendig. De scheepsruimte was over het algemeen nauwelijks voldoende. Er was veel vraag naar scheepsruimte. De ertsvracht bedroeg gemiddeld f 0.75/0.85 met resp. ¼ — ½ lostijd. Er werd veel gecharterd om in de Ruhrhavens kolen te laden, op basis van Mk. 1.60 per ton met vrij slepen en in daghuur ad 3 cents per ton. Naar den Bovenrijn was matig vraag. Er werd uitsluitend in daghuur bevracht op basis van 3 cents per ton met aflevering Ruhrhavens. Het sleeploon bedroeg gemiddeld 50 Cents tarief. De waterstand bleef vallend. Naar den Bovenrijn werd op maximum Mk. 2.— en naar de Ruhrhavens op maximum Mk. 2.50 afgeladen.

In de Ruhrhavens waren de verschepingen van kolen zeer levendig. De vracht voor Exportkolen bedroeg Mk. 1.60 met vrij slepen. Naar den Bovenrijn betaalde men in daghuur voor resp.: Rijn- en kanaalschepen 6. à 7. Pfennig per ton. Aangezien de aanwezige scheepsruimte in de Ruhrhavens niet voldoende was, om aan de vraag te voldoen, sleepten vele schepen vanaf Rotterdam leeg op om kolen te laden.